Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

הײנט 8 זײטען

Najer Folksblat — פרײז 20 גראשען

נײער פאלקסבלאט

אונפארטײאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צײטונג

Nr. 170 (862) | Łódź, Niedziela 25 Lipca 1926 | פירטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג יד אב תרפ"ו. | Nr. 170 (862)

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71 || Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24 71

בירגערשאפט-פראגע פאר פרעמדע

ספעציעלע בעראטונגען אין אינערן-מיניסטעריום.—שארפע וכוחים ארום רעגירונגס-געזעץ-פראיעקט.

וו א ר ש א, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דער הײנטיגער „קוריער כשעראני" ברענגט פאלגענדע ידיעה:

דער אינערן-מיניסטער האט געכטען גערופען א קאנפערענץ פון פער-טרעטער פון אלע מיניסטעריומס צו בעטראכטען די פראגע וועגען געזעץ-פראַ-יעקט בנוגע פרעמדע.

דער אינערן-מיניסטער האט בעקענט די פערזאמעלטע מיט'ן געזעץ פראיעקט אין וועלכען עס ווערט צווישען אנדערען געזאגט:

יעדער פרעמדער, וואס קומט צופאהרען מוז זיך מעלדען אין משך פון 24 שעה. אויב ער האט בעקומען אנ'ערלויבניש שטענדיג דא צו וואוינען, איז ער מחויב זיך צו רעגיסטרירען אין משך פון 8 טאג נאך זײן קומען; יעדער פרעמדער פון 16 יאהר און, מוז האבען א פאס ארויסגעגעבען פון זײן מלוכה; וועגען ארויסשיקען א פרעמדען, וועלכער האט אנ'ערלויבניש דא צו וואוינען, דעצידירט די וואיעוואדזטווע; א פרעמדען, וואס האט נאר דאס רעכט צײט-ווײליג דא צו וואוינען, קאן יעדער סטאראסטע ארויסשיקען, אפילו אהן אפע-לאציע. פאר עובר זײן די דאזיגע פארשריפטען דראהט א שטראף פון 3000 זל. אדער 6 וואכען ארעסט.

דער פראיעקט האט זיך אנגעשטויסען אויף א זעהר שארפער קריטיק. די וכוחים זענען אויך אפגעלײגט געווארען אויף דער צווייטער זיצונג.

צו דער דאזיגער ידיעה איז אבער כדאי אנצעווייזען, אז די זעלבע פעראָרדנונג האט קײן שום שייכות נישט מיט דעם געזעץ וועגען בירגערשאפט פאר די אזויגערופענע פרעמדע וועמענס ענין עס וועט ערלעדיגט ווערען ביז'ן 1-טען יאנואר.

אין דער פעראָרדנונג וועגען פרעמדע ווערט קלאר געזאגט, אז מיט'ן נאמען „פרעמדע" ווערען געמײנט בירגער פון פרעמדע מלוכות, וואס ווילען ערשט קומען קײן פוילען.

אין שלאס.

א מיטאג בײ'ם פרעזידענט.—פארשטעהער פון עגיפטען אין שלאס.

וו א ר ש א. 24. (טעלעפאניש) הײנט האט דער פרעזידענט אײנגעאָרדענט א מיטאג אין שלאס פאר'ן מארשאלעק פילסודסקי און פרעמיער בארטעל.

וו א ר ש א. 24. (טעלעפאניש) מאנטאג וועט דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי אויפנעהמען דעם פארשטעהער פון עגיפטען, וועלכער איז ערשט געקומען קײן ווארשא און האט זײנע בעפולמעכטיגונגס-פאפירען שוין איבערגע-געבען דעם אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

בעראטונג בײ'ם מלוכה-פרעזידענט

וועגען דער מיליטערישער אינדוסטריע.

וו א ר ש א, 24 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) אויף הײנט איז בײם מלוכה-פרעזידענט גערופען געווארען א קאנפערענץ וועגען דער מיליטערי-שער אינדוסטריע. צו דער קאנפערענץ זענען אײנגעלאדען געווארען דער קריגס-מיניסטער פילסודסקי, פרעמיער בארטעל, האנדעלס-מיניסטער, פינאנץ-מיניסטער און אײניגע גענעראלען.

דער רעפעראט וועגען דער לאגע פון דער מיליטערישער אינדוסטריע איז איבערגעגעבען געווארען דעם גענ. ליטווינאָוויטש.

אונגעהויערע היצען אין אמעריקא.

נ י ו - י א ר ק, 24 (פאט) די היצען פערקלענערען זיך נישט. טויזענדער מענ-שען נעכטיגען אונטערן פרײען הימעל. צוליב דער מורא, אז עס וועט אויס-פעהלען וואסער, האט די מאכט פעראָרדענט צו זײן שפארזאמער מיט וואסער.

אויפרײס אין א אמוניציע-פאבריק.

ט א ר ן, 24 (טעלעפאניש) אין דער בידגאשטשער אמוניציע-פאבריק איז ענטשטאנען א אויפרײס. דער ארבײטער אדאם הערטשינסקי איז דערהרג'עט געווארען פון אויפרײס.

פוילען און דײטשלאנד.

ערב וויכטיגע ענדערונגען אין די ביז-איצטיגע בעציהונגען צווישען בײדע לענדער.

ב ע ר ל י ן, 24. (פאט). דער ווארשאווער קארעספאנדענט פון „בערלינער מאגעבלאט" שטעלט פעסט, אז די שלום-שטרעבונג פון די נײע פוילישע מלוכה-מענער פערדינען פולשטענדיג צוטרוי.

די דײטשען וועלען מוזען רעווידירען זײער מײנונג בנוגע די כונות פון דער פוילישער אויסערן-פאליטיק

פוילען טראכט נישט צו ערקלערען דײטשלאנד מלחמה און שטרעבט נאר

סאלידאריש צו לעבען מיט דײטשלאנד. צווישען דײטשלאנד און פוילען זענען פערהאן 3 פראגען, וואס ווארטען גע-לעזט צו ווערען. דהיינו: ווירטשאפט-ליכע, נאציאנאלע און גרעניץ.

מיליאנען היזקות צוליב דער פערפלייצונג אין גאליציען

ק ר א ק א, 24. (טעלעפאניש). דער לעצטער שטורם און פערפלײצונג האט אנגעמאכט גרויסע היזקות אויף א שטח פון 18 פאוויאטען. די שאדענס ווערען געשאצט אויף 5 מיליאן זלאטעס. אמײסט

האט געליטען דער לימאנאווסקער פא-וויאט, וואו עס איז קאליע געווארען 500 מארגעס פעלד. דארט בעטרעפט דער היזק א פיערטעל מיליאן זלאטעס, און גושיבאווסקער פאוויאט בעטרעפט

דער היזק 1 מיליאן זלאטעס.

אין טשעבינער און אין דראבינער פאוויאטען זענען צושטערט געווארען די שאסעען. אין מילעצקער פאוויאט זענען פערפלײצט געווארען 2500 מארגעס פעלד

שוידערליכער טויט פון א יודישען סוחר.

צושניטענע געווארען אויף שטיקלעך אונטער די רעדער פון צוג.

פון קוטנע טײלט מען מיט, אז פאהרענדיג דעם פערגאנגענעם דאנער-שטאג בײנאכט מיט א וואגען גרינצײג קײן לאדז, איז דער אנגעזעהענער סוחר לאמסקי פון נײ-קוטנע אײנגע-שלאפען אויפ'ן וואגען און צוליב דעם צוריסען געווארען אויף פיצלעך פון אנגעקומענעם צוג, וואס געהט אויף דער ליניע לאדז-קוטנע דאנציג. לאמ-

סקי איז אײנגעשלאפען און דאס פערד איז געגאנגען אין וואגען מיט'ן גלײכען שאסעע. היות אויף דער דערמאהנטער, אגב נײער באהן-ליניע, זענען נאך נישט דורכגעפיהרט געווא'ען אלע נויטיגע פארזיכטיגקײטס-מיטלען, איז דאס פערד אריבערגעגאנגען די באהן-שינעס אין דער צײט, ווען ס'איז אנגעקומען דער צוג. דאס פערד האט פון שרעק זיך

אפגעריסען פון וואגען און ענטלאפען אומבעשעדיגט. דער סוחר לאמסקי איז אומגעקומען אונטער די רעדער.

דער פאל האט ארויסגערופען אין קוטנע א שרעקליכען רושם. די צוריסע-נע אײנגעווייד זענען געקומען צו קבורה אין א טאפ, די בײנער פון אומגעקומע-נעם האט מען קובר געווען אין א זאק.

טויט-אורטייל פאר א רויב-מארד

מלוכה-פרעזידענט האט דעם פער'משפט'ען בעגנעדיגט.

וו א ר ש א, 24. (פאט) דאס שנעל-געריכט אין לובלין האט פער'משפט צום טויט דעם 19-יעהריגען מאקסימיל-יאן מראז, וועלכער האט אנטײלגענומען

אין רויב-מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען דעם 14 יוני אויף דעם סוחר חיים רעגען.

דער פערטײדיגער האט זיך געווענ-

דעט צום מלוכה-פרעזידענט מיט א בקשה צו בעגנעדיגען.

דער מלוכה-פרעזידענט האט דעם פער'משפט'ען בעגנעדיגט.

די געהײמע שפיאנאזש - ארגאניזאציע.

ק ר א ק א, 24 (טעלעפאניש און אונזער קארעספאנדענט) די אויספארשונג וועגען דער ענטדעקטער סאוויעטיש-דײטשער שפיאנאזש - ארגאניזאציע אין פוילען, ווערט געהאלטען בסוד. ווי מען גיט איבער, זאל די אויספארשונג האבען פעסטגעשטעלט אומגעהויערע סענסאציעס.

ס'רוב ארעסטירטע רעקרוטירען זיך פון די רוטענישע יוגענד-ספערען. אין גאליציען זענען ארעסטירט געווארען

ענ'ציך 70 פערזאן. נעכטען האט מען געבראכט קײן קראקא א טראנספארט ארעסטירטע פון דער פראווינץ.

פ ש ע מ י ש ל, 24 (טעלעפאניש) די ביז-איצטיגע אויספארשונג בעווייזט, אז די אינטענסיוועסטע שפיאנאזש - ארבײט איז געפיהרט געווארען אין פשעמישל.

ל ע מ ב ע ר ג, 24 (טעלעפאניש) די פאליציי האט פעסטגעשטעלט, אז די שפיאנאזש - ארבײט איז אין לעמבערג לעצטענס געווען קלענער ווי מיט א

צײט צוריק. צווישען די ארעסטירטע געפינען זיך אוקראינישע כלל-טוער.

ק ר א ק א, 24 (טעלעפאניש) אין א קעלער פון א בוכהאנדלונג האט מען געפונען א גרויסען שפיאנאזש - ארכיוו, וואס איז בעשטאנען פון מאבילי-זאציע פלענער, געהײמע - דאקומענטען, קלישעס, פאטאגראפיעס פון מיליטערי-שען אינהאלט און א געהײמער שיפער בערלין – קראקא.

די לאגע אין פראנקרײך.

פ א ר י ז, 24 (ספ. טעל.) בריאן האט ערקלערט פאר זשורנאליסטען, אז ער איז זעהר צופרידען פון איצטיגען קא-בינעט. זינט א לענגערע צײט האט ער געשטרעבט צו אזא אײנהײטליכען נאצי-יאנאלען קאבינעט. צווישען די פארטײען הערשט איצט שלום.

פ א ר י ז, 24 (ספ. טעל.) דער קורס

פון פראנק הויבט זיך. צו דעם האט מיטגעווירקט א חוץ דאס שאפען אנ'-אײנהײטליכען נאציאנאלען קאבינעט, אויך דאס וואס מארגאן און מעלאן זע-נען אנגעקומען קײן פאריז.

פ א ר י ז, 24 (פאט). נאך א לענגערע דיסקוסיע האט דער מיניסטארען-ראט אויסגעארבײט דעם רעגירונגס-פראגראם

וועגען אויסבעסערען די פינאנצען פון לאנד.

דינסטאג וועט די רעגירונג פארלע-גען דעם פארלאמענט א דעקלאראציע און א פינאנץ-פראיעקט.

די רעגירונג וועט פערלאנגען, אז די דיסקוסיע און די אפשטימונג זאל פאר-קומען אין א זעהר גיכען טעמפא.

די פּאַסטולאַטען בנוגע יודען, וואָס פּרעמיער באַרטעל האָט צוגעזאָגט, גרייט זיך די רעגירונג אויסצופיהרען.

וואַרשאַ, 24 (דורכ'ן טעלעפאָן פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) ווי מיר דערוויסען זיך, האָט די רעגירונג בדעה גאָר בקרוב איינצופיהרען אין לעבען די פּאָסטולאַטען, וואָס דער פּרעמיער באַרטעל האָט אין זיין עקספּאָזע צוגעזאָגט בנוגע יודען. די דאָזיגע פּאָסטולאַטען ווערען ערלעדיגט נאָך די זיצונגען פון סיים און סענאַט.

אויספיהרען די פּאַסטולאַטען וועט די סעקציע פאַר נאַציאָנאַלע מינדער הייטען ביים אינערן-מיניסטעריום.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום גרייט זיך צו די פולמאַכטען.

וואַרשא, 24 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אין פינאַנץ-מיניסטעריום ווערען איצט אויסגעאַרבייט אַ רייה פּראָיעקטען אין צוזאַמענהאַנג מיט די פולמאַכטען, וואָס די רעגירונג האָט בעקומען.

מאָנטאָג וועט פאָרקומען אַ ספּעציעלע בעראַטונג ביים פּרעמיער באַרטעל מיט'ן אַנטייל פון פינאַנץ-מיניסטער, וויצע-דירעקטאָר פון „באַנק פּאָלסקי" און דירעקטאָר פון דערווירטשאַפטס-באַנק. אויף דער דאָזיגער בעראַטונג וועלען בעטראַכט ווערען פערשידענע ענינים, וואָס האָבען אַ שייכות צו די פולמאַכטען.

פראַנקרייך. פּרעסע וועגען עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

פּאַריז, 24. (ספּ. טעל.) די פּאַריזער פּרעסע גיט אָפּ גרויס אויפמערקזאַמקייט די עקספּאָזע פון אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי וועגען דער פּוילישער אויסערן-פּאָליטיק, אָפּשטעלענדיג זיך בעזונדער אויף די הבטחות פון מיניסטער בנוגע די שלום-שטרעבונגען פון פּוילען און וועגען דער געטרייער פּויליש-פראַנצויזישער פערבינדונג.

דער „טאַן" שרייבט, אַז מיניסטער זאַלעסקי'ס ערקלערונגען זענען אין סתירה צו די כוונות, וואָס ווערען צוגעשריבען פּוילען, בנוגע רוסלאַנד און ליטע און בעווייזען דעם שטאַרקען שלום-ווילען, וואָס פערשטאַרקט דעם צוטרויען צו דער פּוילישער פּאָליטיק.

קאָנגרעס פון דער אינטערנאַציאָנאַלע פרויען ליגע און דער קאמף געגען אנטיסעמיטיזם.

זשענעווע, (י. ט. א.) דער וועלט-פערבאַנד פון די יודישע פרויען, אַלס אַ טייל פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען פרויען-פעראיין פאַר שלום און פרייהייט, האָט צוגעשיקט אַ מעמאָראַנדום דעם סעקרעטאַריאַט פון דעם אינטערנאַציאָנאַלען פרויען-פעראיין מיט דער בקשה פאָרלעזען דעם מעמאָראַנדום דעם 5. אינטערנאַציאָנאַלען פרויען-קאָנגרעס. אין דעם מעמאָראַנדום ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט דעם קאָנגרעס אויף דעם אַנטיסעמיטישען געפאַהר און עס ווערט געבעטען, דאָס דער קאָנגרעס זאָל גרינדען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע צו קעמפען געגען אַנטיסעמיטיזם.

נייע בוים-פּלאַנצונגען אין יאהר ת"רפ"ז

ירושלים, (א. י. ק.) לויט דעם בעשלוס פון זיין דירעקטאָריום, וועט דער יודישער נאַציאָנאַל-פאָנד פּלאַנצען אין יאָהר תרפ"ז מיט די מיטלען פון דעם בוים-פאָנד נאָך נייע 30.000 וואַלד-בוימער אויף די בערגלעך אין בן-שמן.

מיט דער דאָזיגער פלאַנצונג וועט די צאָהל פון די בוימער אין דעם בן-שמן-וואַלד דערגרייכען ביז 100.000.

אימיגראַציע-בעגרענצונגען א טובה פאַר יודען!?

וואַשינגטאָן. (י. ט. אַ.) דער קאָנגרעסמאַן האָלידע, דער פּערפאַסער פון דעפּאָרטאַציאָנס-ביל האָט אין זיין רעדע, וואָס איז אָפּגעדרוקט געוואָרען אין דעם אָפיציעלען אָרגאַן פון דעם אַמעריקאַנער קאָנגרעס ערקלערט, דאָס די שאַרפע אימיגראַציע-בעגרענצונגען זענען אַ טובה פאַר יודען. די יודישע ראַסע, האָט קאָנגרעסמאַן האָלידע געזאָגט, איז פאַר איבער 20 דורות אונטערדריקט געוואָרען אין אייראָפּע. אין אַמעריקאַ איז דער יוד מעהר ווייניגער פריי פון אַזעלכע אונטערדריקונגען. די פרייהייט, צוזאַמען מיט די גרויסע עקאָנאָמישע מעגליכקייטען, וואָס אַמעריקאַ פערמאָגט, האָבען געפיהרט דערצו, אַז מיליאָנען יודען זאָלען וועלען אַנקומען קיין אַמעריקאַ.

„עס איז אונזער פליכט צו פערהיטען אַמעריקא פון ראַסען-האַס און צו געבען אונזערע פרעמדע-געבוירענע איינוואוינער אַ מעגליכקייט צו געניסען פון אַמעריקאַ'ס פּראָגרעס. קיין גרעסערע טובה ווי אַ בעגרענצטע אימיגראַציע קאָן אין דער הינזיכט פאַר די פרעמד-געבוירענע נישט געטון ווערען. דורך דעם, וואָס מיר בעגרענעצען די איינוואַנדערונג פון נייע אימיגראַנטען, בעקומען די אַלטע איינוואוינער אַ בעסערע מעגליכקייט צו אַסימילירען זיך אין אַמעריקאַ. אייניגע יודישע צייטונגען, און אויך אַ צאָהל יודישע אָנגעזעהענע פיהרער, האָבען שוין היינט-צו-טאָג איינגעזעהען די געפאהר, אויף וועלכער איך האָב דאָ אָנגעוויזען. זיי שטיצען דערפאַר דעם פּרינציפּ פון בעגרענעצטער אימיגראַציע. קיין שום קלאַס, האָט קאָנגרעסמאַן האָלידע געענדיגט, וועט פון די דאָזיגע אימיגראַציאָנס-בעגרענצונגען נישט געווינען מעהר ווי די יודען".

Dr. med. Rózaner

ספּעציאַל-ארצט פאַר העוטרישע אין הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרצליכט-בעשטראַהלונג.

9 דזיעלנא 9,

1-טער שטאָק, טעלעפאָן 28-98

נעמט אָן פון 8–10 און פון 5-8..

גען. פּרעמיער גראַבסקי ווערט צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש) עס איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון אַ ספּעציעלער קאָמיסיע צו רעווידירען דעם זאַפּאַלקעס-מאָנאָפּאָל אָפּמאַך.

דער רעפערענט דעפּ. וויזשיקאָווסקי (ווי זוואָלעניע) האָט אַריינגעטראָגען 3 פאָרשלאַגען: 1) צוציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר'ן מלוכה-טריבונאַל דעם גען. פּרעמיער און פינאַנץ-מיניסטער גראַבסקי, פאַר'ן שליסען אַן אָפּמאַך, וואָס איז נישט גינסטיג און שעדליך פאַר דער מלוכה; 2) צוציהען צו דיסציפּלינאַר-פעראַנטוואָרטליכקייט אַלע בעאַמטע, וואָס האָבען מיטגעווירקט צום דאָזיגען אָפּמאַך און 3) גרינדליך רעווידירען דעם קאָנטראַקט לויט וועלכען די זאַפּאַלקעס-מאָנאָפּאָל איז אַריינגעפאַלען אין פרעמדע הענד.

א גרויסע פּאַבאַר-אַפערע אין לעמבערג.

לעמבערג, 24 (טעלעפאָניש). אין לעמבערג איז ענטדעקט געוואָרען אַ גרויסע פּאַבאַר-אַפערע. אין רעזולטאַט פון דער ערשטער אויספאָרשונג זענען אַרעסטירט געוואָרען: אַ שטאַב-פּערזשאַנט און דער שעף פון מיליטערישען שפּיטאַל, וועלכע האָבען פאַר כאַבאַר אַרויסגעגעבען די פּאַבראָווצעס די דאָקומענטען, וואָס האָבען בעשטעטיגט, אַז די זעלבע זענען בעפרייט פון מיליטערדינסט. די דאָזיגע דאָקומענטען זענען געווען פערזעהען מיט אַלע נויטיגע סטעמפּלען.

ביי דער פרויע פון אַרעסטירטען סערזשאַנט האָט מען געפונען זעהר טייערע בריליאַנטען און פוטערס.

א"י-רעגירונג גיט בלויז 12,500 פונט פאַר'ן העבּראַאישען שול-וועזען.

ירושלים, 23 (ספּ. טעל.) די פּאַלעסטינער רעגירונג וועט אין קומענדיגען שול-יאָהר אַרויסגעבען דעם העבּראַאישען שול-וועזען אַ סובּסידיע פון 12,500 פונט (און נישט 125,000 ווי דאָס איז געווען געמעלדעט אין דער יט"אַ-טעלעגראַם), די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע האָט נאָכאַמאָל אָנגעגעבען דער רעגירונג אַנ'אָנקלאַגע קעגען דער צו-קליינער סובּסידיע פאַר'ן העבּראַאישען שול-וועזען.

שוין אין דעם מעמאָראַנדום צו דער מאַנדאַט-קאָמיסיע האָט די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אויפגעוויזען אויף די גאָר גערינגע רעגירונגס-סובּסידיע פאַר'ן העבּראַאישען שול-וועזן. דער בודזשעט פאַר די העבּראַאישע שולען אין לערן-יאָהר 1925/26 האָט בעטראָפען 136,976 פונט. פון דער סומע האָט דער „קרן-היסוד" געגעבען 70,000 פונט, בעת די רעגירונג האָט בעשטימט נאָר 2664 פונט

נאָך 20.000 פונט פאַר אַרבייט אין א"י

ירושלים. (א. י. ק.) די ערשטע 25.000 פונט, וועלכע ה' ב. באַראָן, פון ענגלאַנד, האָט בייגעשטייערט צום קרן-היסוד, וועלען מיט זיין צושטימונג אויסגענוצט ווערען אום צו פערגרעסערען די טעטיגקייטען פון דעם אַרבייטס-דעפּאַרטאַמענט פון דעם היגען ציוניסטישען עקזעקוטיוו. ביז 20.000 פונט זענען בעשטימט געוואָרען פאַר הלוואות צו מוניציפּאַליטעטען און אַנדערע יודישע קערפּערשאַפטען, וועלכע וועלען שוין אָנפאַנגען געזעלשאַפטליכע און רעזערוו-אַרבייטען, ביי וועלכע פיל יודישע אַרבייטער וועלען בעקומען בעשעפטיגונג.

מיט דער דערמאָנטער סומע האָט דער קרן-היסוד, אַלזאָ, שוין געגעבען פאַר דעם אַרבייטס-דעפּאַרטאַמענט אין ארץ-ישראל ביז 80.000 פונט, דאָס הייסט מעהר מיט 40.000 פונט אַלס דעם בודזשעט, וועלכען דער 14 טער ציוניסטישער-קאָנגרעס האָט בעשטימט פאַר'ן זעלבען דעפּאַרטאַמענט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען

9 קאָנסטאַנטינאָווסקא 9

טעלעפאָן 27-81

ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.

שפּרעכשטונדען פון 2 ביז 2 און פון 5-7. 175

נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכם.

DR I. BETTE

Piotrkowska 6,

Tel. 44-95

018

צוריקגעקעהרט.

Dr. med. M. GLAZER

ul. ZIELONA Nr. 6

הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען.

נעמט אָן פון 8–10, 12–2 און 7–8 אָוו. 689

דאַנטיסט און צאַהנטעכניקער

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונד.

פּרייזען ביליגע! בעראַטונג אָהן בעצאָהלט

הזהרו בבני העניים!

די פערוואַלטונג פון דער תלמוד-תורה „שומרי הדת"

(גייער'ס ראַיאָן) נייע זאַרזשעווסקי 7, טיילט מיט, אַז היינט, זונטאָג, פון 9 אַ זייגער פריה ווערט געלייגט דער

גרונד-שטיין

צו בויען אַ נייע געביידע פאַר דער תלמוד-תורה און דאָנערסטאַג-שוהל

אויף דער נייער זאַרזשעווסקא גאַס 18 (ביי דער שוהל „באר מרים").

די פערוואַלטונג בעט דעם לאָדזער יודישען עולם צו בעטראַכטען די וויכטיגקייט פון אונזער אויפגאַבע און קומען צו דער פייערונג.

די פערוואַלטונג

פאָרזיצענדער **מאיר פראַנצקער.** 108

קאָנצעסיאָנירט דורך דער עלעקטראָוניע.

ווער סוויל האָבען א ליכטיג לעבען!

זאָל קומען צו דער בעוואוסטער פירמע

ב. ראַטביין

קאָנסטאַנטינער 3

וועלכע פיהרט אויס אַלע אַרט עלעקטרישע אַנלאַגען, ליכט און קראַפט גרויסער אויסוואַהל פון עלעקטרישע אַרטיקלען. צו ערמעסיגטע פּרייזען.

קומט און איבערצייגט אייך!

Dr. med. Braun

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ ליכט (הויר אויספאַל).

23 פּאָלודניאָווא 23

– – טעלעפאָן 26 40. – –

נעהמט אָן פון 9-10 און פון 6 8 אָוונד.

אויפפאָדערונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נאָטיץ אין „נייעם פאָלקסבלאַט" נומ' 169 ערקלער איך, אַז דער גאַנצער ענין פון אָנהויב ביז ענדע שטימט נישט מיט'ן אמת, און איך פאָדער אויף דעם ביאַלאָוויעזשער רב קאַפּעלמאַן, אַז ער זאָל צוריקציהען דעם שקר-בלבול.

אין געגענפאַל, וועל איך געצוואונגען זיין איהם פאַר-

טרעטען גערכטליך. מיט אַכטונג

דוד גאָלדמאַן. 844

בעמ: מיין חתונה קומט פאָר דעם 15/8 ה. י.

קלעפּסידרעס

ווערען אין פערלויף פון איין שעה אויסגעפערטיגט און אויס געקלעפּט אין אַלע גאַסען דרוקעריי פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

פּעטריקאַווער 21

אלערן-יונגעל

ווערט געזוכט ביים קירושנער שאַליט, פּעטריקאַווער 16. 848

לאדז.
25 יולי 1926

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז.
25. יולי 1926

חד-גדיא
און א דראהונגס-בריף.

געוויסע קרייזן פון אוקראַיִנער פאָלק זענען שטאַרק אונרוהיג צוליב'ן בעפאָרשטעהענדען שוואַרצבאַרד-פּראָצעס, וואָס וועט געוויס אויפטרייסלען דעם מיט „היסטאָרישען שליים" פערצויגענעם זומפּ פון פעטליוראַ'ס קאַמף פאַר דער פרייהייט.

און — ס'איז נישט קיין עולה: די דאָזיגע אומרוהיגקייט איז ווייט נישט קיין אומזיסטע, נישט קיין אומבעגרינדעטע, וואָרום דער גאַנצער פרייהייט-דראַנג קאָן דאָך אַוועקגעשטעלט ווערען אונטער אַ גרויסען פראַגע-צייכען — און וואָס וועט דאַן זיין, אַז אין דער גאָהענטער היסטאָרישער פערספּעקטיוו, וועט זיגען דער ספק, און די געקריוודעטע ציגעלע וועט זיך אַרויסווייזען פאַר אַ בעשטראָפטען הונגעריגען וואָלף, וואָס האָט זיך אין זיין עמיגראַנטישקייט פערשטעלט פאַר אַ צדיק, פאַר אַ תם וישר.

שיסט מען אין דעם יודישען עדות שטיין, און באַלד דערנאָך בעקומט דער פערטיידיגער פון שוואַרצבאַרד'ן, אַדוואָקאַט טאָרעס אַן'אַנאָנימען בריף, אין וועלכען מען דראָהט איהם צו ערמאָרדען, אויב ער וועט פאָרטזעצען די פערטיידיגונג פון שוואַרצבאַרד'ן.

די זאַך שטימט אויף אַ האָהר.

ס'איז קלאָהר ווי דער טאָג, אַז נישט וועגען דער פערטיידיגונג פון שוואַרצבאַרד'ן האַנדעלט זיך עס, נישט וועגען דעם אורטייל איבער איהם, נאָר וועגען זיינע תביעות, און נישט אַזוי וועגען זיינע אייגענע, ווי וועגען די תביעות פון די יודען, וואָס ס'איז דאָך בולט זייער טענדענץ, אַז זיי ווילען אַרויסברענגען אויפ'ן אויבערפלאַך דעם פרייהייטס-קאַמף פון פעטליורע'ן, ווי ער איז געגאַנגען און געשטאַנען, מיט אַלע זיינע עיקרים און אָפּווייכונגען...

דער וואָלף אינ'ם שעפּסען-פעל, וואָס פלאָנטערט זיך אַרום הילפלאָז אין דער עמיגראַציע, האָט אָנגעשפּיצט זיינע אויערען, אויסגעשטשירעט זיינע ציינער, און כאַפּט טאַקי אַ ציטער פאַר זיין געאָרגט פעלעכעל, וואָס קאָן אַראָפּגעריסען ווערען צוליב עפּיס אַ יודישען זייגער-מאַכער, צוליב עפּיס אַן'אַדוואָקאַט, אַ פערטיידיגער פון דעם זייגער-מאַכער —

מוז דעריבער אינמיטעם תמוז, אינמיטען הייסען אָב קומען אויפ'ן זינען די פּסח'דיגע חד-גדיא:

געקומען שוואַרצבאַרד און געשאָסען אין פּעטליורע'ן וואָס האָט געשחט'ען א. א. וו.

איצט ווידער — קומט דער דראָהונגס-בריף צו דער'הרג'ענען דעם אַדוואָקאַט טאָרעס, אויב ער וועט פאָרטזעצען די פערטיידיגונגס-אַרבייט.

דאָס איז גאָר קיין וואונדער נישט, וואָס מען דאַרף זיך אָנשטויסען, וואָס מען מיינט דערמיט; ס'איז נישט קיין אַנצוהערעניש אויף עפּיס אונפערשטענדליכעס, נאָר קלאָהרע רייד זענען עס, אַ געוועהנליכע היידאַמאַצקע דראָהונג מיט דער געבייטלטער פויסט —

אַ נישט טאָרעס, דער אַדוואָקאַט ווערט דאָ גענומען אין בעטראַכט, נאָר פּראָסט-פּשוט: די „פרייהייטס-קעמפער" פערמעסטען זיך דירעקט מיט דער בלוטיגער פויסט אין דער גערעכטיגקייט.

מוז מען דערצו נאָך עפּיס צוגעבען?

יאָ, מען מוז אַז — אַזאַ דאָקומענט פאַר דער גערעכטיגקייט פון אונזער תביעה, דער דראָהונגס-בריף, קאָן גאָר קיין בעסערער נישט זיין! **מן.**

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אונעריליכע קראַנקהייטן. ספּעצ. לונגען און האַרץ קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קוואַרצליכט בערגזון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 1331

פאַריז אין די טעג פון פאַניק.

קאַבינעטען קומען און געהען. — מ'שטורעמט די נעוועלבער. — מאַסען זעלבסט-מאָרדען. — אויסלענדער מאַכען געשעפטען. — עס ווערט געהוליעט!

(אַ בריף פון פאַריז).

פאַריז לעבט איצט איבער אַ צ ט, וואָס פוילען האָט איבערגעלעבט מיט עטליכע יאָהר צוריק. דער פראַנק פאַלט מיט אַזאַ געשווינדקייט, אַז ס'איז פּשוט נישט נאָכצויאָגען איהם. קיין שום מיטלען העלפען נישט איינצוהאַלטען דאָס קאַטאַסטראָפאַלע פאַלען פונ'ם פראַנצויזישען געלד.

און צוזאַמען מיט דער וואַלוטע-שטייגערונג פאַלען די מיניסטאָרען-קאַבינעטען איינער נאָכ'ן אַנדערען, געפאַלען בריאַן, געפאַלען הערריאָ און איצט ווערט פּרעמיער דער רעכטער פּואַנקאַרע. ער האָט זיך דאָך דערוואָרט, אַז צו איהם זאָלען געווענדעט ווערען די אויגען פונ'ם גאַנצען קליינבירגערטום האַנטיער'ס און אפשר אַפילו אויך פון אַנדערע קרייזען.

זייט'ן אויסברוך פון קריג האָט נאָך אין פאַריז נישט געהערשט אַזאַ געהויבענע שטימונג. אַלעמען האָט אַרומגעכאַפּט די מורא פאַר פעראָרימונג איבער אַ נאַכט. פראַנקרייך איז אַ לאַנד פון קליינע ראַנטיערען, וואָס זענען צוגעוואוינט געוואָרען נאָך 50 יאָהר לעבען צו ציהען זייער ינקה פון די אָבשפּאָרונגען, וואָס זיי האָבען אַריינגעלעגט אין מלוכה-פּאַפּירען. זייט קאַיאָ האָט ענטדעקט די קאַטאַסטראָפע, האָט אַלעמען אַרומגעכאַפּט אַ פאַניק און אַ שנאה צום פינאַנץ-דיקטאַטאָר.

יעדער וויל פּטור ווערען פון זיינע פּאַפּירען און געלד און לויפט זיך איינקויפען סחורות שפּייז, וויין. מען פערקויפט אָבער אין בעגרעניצטע סכומים. געהען אַרויס איינקויפען אַלע מיטגלידער פון דער משפּחה און איידער מען עפענט די געוועלבער שטעלען זיך אויס רייהען, וואָס רייסען זיך אַריין אין געוועלב, באַלד ווי ס'ווערט געעפענט.

פון צייט צו צייט ווערט אויסגערופען, אַז דער אָדער יענער אַרטיקעל פעהלט אויס, אָדער אַז ס'ווערען געענדערט די פּרייזען. אויף דע-לאַ-פּע און דע ריוואָלי זענען נעכטען אַ רייה געוועלבער געווען געשלאָסען. די בעקער באַקען ווייניג ברויט, ווייל מיט יעדען געבעק שטייגען די פּרייזען.

אין פערלויף פון איין טאָג זענען פאָרגעקומען 17 זעלבסטמאָרדען, דאָ האָט זיך אַריינגעוואָרפען אין סענע אַ פרוי מיט דריי קינדער. זי איז אַ פרוי פון אַ העכערען אָפיציר, וואָס איז געווען פערוואונדעט אויף דער מלחמה און האָט בעקומען 500 פר. פענסיע. אין פאָרשטאָט נפּוויל האָט זיך אַן'אַלט פּאָר פאָלק צוזאַמען מיט זייערע צוויי טעכטער פער'סמ'ט דורך גאַז. זיי האָבען איבערגעלאָזט אַ בריף, אַז זייט 3 וואָכען שפּייזען זיי זיך מיט ברויט און טיי.

אויף די בולוואַרען האָבען זיך בעוויזען מאַסען בעטלער, וואָס לאָזען נישט דורך די דורכגעהער.

די לאַגע פון די מלוכה-און פריוואַט-בעאַמטע איז אַ שרעקליכע, הגם מ'האָט פיל פון זיי שוין געהעכערט די געהאַלטען, מוזען אַ סך לעבען אויף 100—200 פראַנק (20 — 40 זלאָטעס) אַ חודש.

די גרויסע האָטעלען זענען בעוואַכט פון פּאָליציי. די אויסלענדער ווערען געזידעלט פון המון. נאָכ'ן אויסליידיגען די געשעפטען אין שטאָט, האָט מען זיך אַ לאָז געטון אין די פאָרשטעט. די שטילע גאַסען זענען בעלעבט געוואָרען דורך פרעמדע פּנים'ער, און מ'הערט אַזוי אָפט דאָס ענגלישע וואָרט „געשעפט".

די נאַאיווע סוחרים פרעהען זיך פונ'ם אונערוואַרטעטען פּדיון, און זיי זענען גאָר נישט חושד. אין די פאָרשטעדט קען מען נאָך עסען אַ שעהנעם מיטאָג פאַר 6 7 פראַנק, בעת אין די ערשטראַנגיגע רעסטאָראַנען זענען די פּרייזען משוגע'דיג געשטיגען, אונטער 70-80 פראַנק איז נישטאָ קיין מאָלצייט. אַ רעכנונג פון 2,000—3,000 פראַנק איז אַ נאָרמאַלע טאָג-ערשיינונג, אָדער ריכטיגער נ אַ כ ט - ערשיינונג.

פיל אַמעריקאַנער זענען אַרויסגעפאָהרען, מורא האָבענדיג פאַר עקסצעסען.

אין די לאָמבאַרדען איז אַ שרעקליכע ענגשאַפט. יעדער וויל פער'משכּנ'ען זיינע זאַכען. אייניגע ווייל זיי האָבען נישט, אַנדערע דערפאַר, וואָס זיי ווילען אַ שפּעקוליר טון און בעצאָהלען שפּעטער מיט גראָשענס.

די באַהנען זענען איבערפולט. דער טאַריף איז אַ ביליגער און דער עולם פאָהרט איינקויפען, נישט אָפּשטעלענדיג זיך פאַר דער שטרעקע.

מ'האַנדעלט... מ'הערט נאָר שמועסען וועגען וואַלוטע-קורסען...

און ביי דעם אַלעם ווילט זיך פּאַריז אַזוי ווי קיינמאָל גאָרנישט. נישטאָ קיין טעאַטער, וואָס זאָל נישט זיין איבערפולט. אין די נאַכט-קאַבאַרעטען גיסט זיך וויין און שאַמפּאַניער און די אויסלענדער הוליען...

פאַריז טאַנצט, ווער ווייסט צו נישט אויף אַ וואולקאַן, וואָס וועט באַלד אויסברייסען. **א. כ. ד.**

Dr. Prybulski
זאַמענהאָף 1, טעל. 25-33.
ווענערישע- און האָר- הויט - קראַנקה. מענער-שוועכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרצליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַלען, נעמט אָן 9—1, 4 8 אָוו., דאַמען: 4-5

שווערע געמיטער אין מאסקווא.

רייזע-איינדריקען און בעגעגענישען.

פון ראובן ברייני.

איבערגעדרוקט פון נ. י. „טאָג" מיט דער ערלויבניש פון מחבר.

איך בין געזעסען אין אַ קרייז פון געלעהרטע, אייניגע יודישע פּראָפעסאָרען פון מעדיצין, איין פּראָפעסאָר פון העכערער מאַטעמאַטיק אין פּאָליטעכניק, דריי אינזשעניערען און איין בעקאַנטער אַרכיטעקט. אַלע וויכטיגע מענשען, קיין יודישע נאַציאָנאַליסטען און נאָך ווייניגער ציוניסטען. אַלע אויסגעהאָדעוועט און דערצויגען געוואָרען אויף דער רוסישער ליטעראַטור און אַם מייסטען אין רוסישער געזעלשאַפט. אייניגע פון זיי געוועזענע סאָציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען, קעמפער פאַר פרייהייט, פאַר גערעכטיגקייט, געליטען גלות אין סיביר, געוואַלגערט זיך אין פערשידענע טורמעס.

און איך האָב געמאַכט די בעמערקונג: עפּעס אַ מין מרה שחורה רוהט אויף זיי אַלעמען, אַפילו אויף די יעניגע, וואָס זענען בעשאָנקען פון דער נאַטור מיט אַ לעבעדיגען, פרעהליכען לוסטיגען טעמפּעראַמענט.

שוין אַ חודש אין רוסלאַנד, און טעגליך געקומען אין נאָהענטער בערידערליכער בעריהרונג מיט פערשידענע יודישע קרייזען און געזעלשאַפטען, און דאָך האָב איך נאָך ניט איינמאָל געזעהן, אָדער געהערט אַ יודען לאַכען, לאַכען לוסטיג, לאַכען באמת און פון פולען האַרצען.

אין געוויסע יודישע קרייזען האָב איך בעמערקט „יאַלגעז הומאָר", אָבער לאַכען, געזונד לאַכען, נאַטירליך לאַכען, האָט דער יודישער עולם ווי פולשטענדיג פערגעסען, אָדער ווי עס האָט דאָס גאָר קיינמאָל נישט געקאַנט. קיין ברעקעל סימן פון לוסטיגקייט, אַ שווערמוטיגקייט, אַ בלייערנע ערנסטקייט. ווען ניט ווען אַ גאַליגער, אַ גיפטיגער, אַן'עכט יודישער וויץ.

די פּראָפעסיאָנעלע, די געלעהרטע יודען, אין וועלכע קרייזען איך בין געזעסען, זענען אַלע אָנגעשטעלטע אין מלוכה-אינסטיטוטען, אין אוניווערזיטעטען, אין טעכנישע לעהר-אַנשטאַלטען, אין זאַוואָדען און ד. ג. און אַלע האָבען זיך בעקלאָגט, אַז מען דולדעט זיי נאָר בעל-כרחם אויף זייערע רעגירונגס-שטעלעס, אַז אַלע ווערען בעהאַנדעלט ווי שטיפקינדער, ווייל זיי זענען ניט קיין קאָמוניסטען, ווייל זיי זענען אַלע די קינדער פון דער בורזשואַזיע, מאַנכע נאָך פון אַמאָליגע רייכע עלטערען. זיי צווייפלען ניט, אַז ווי נאָר די קאָמוניסטישע יוגענט וועט זיך נאָר עטוואָס אויסלערנען, עטוואָס קענען ווען אַפילו נאָר אויבערפלעכליך, ווי עס איז, וועלען זיי, די ספּעציאַליסטען, די געלערטע מיט אַ נאָמען, מיט וויסענשאַפטליכע פערדינסטען, אַרויסגעוואָרפען ווערען אָהן צערעמאָניעס, אַלס אַן'איבעריגע משא, פון זייער אַמט, און אויף זייערע שטעלעס וועלען קומען די קינדער פונ'ם פּראָלעטאַריאַט, די קאָמוניסטען, וואָס האָבען עטוואָס געגאַשט פון דער וויסענשאַפט און זי פערגלעצט מיט מאַרקסיזם, לעניניזם, מאַטעריאַליזם א. ד. ג.

אָט די אַ״ע יודישע געלעהרטע אָנערקענען די סאָוויעטען-רעגירונג און האָבען זיך אָפּגעזאָגט פון יעדען געדאַנק אויף אַן'אַנדער סאָרט רעגירונג. זיי אָנערקענען די מעלות, די גוטע זייטען און די גוטע אַבזיכטען פון דער סאָוויעטען רעגירונג, זיי האָבען זיך אָפּגעזאָגט און פולשטענדיג צוריקגעצויגען זיך פון יעדער פּאָליטישער טעטיגקייט, פון יעדער פּאָליטישער אַגיטאַציע, פון יעדער פּאָליטישער צוזאַמענקונפט, אַפילו פון יעדען אַפּיקורס'ישען פּאָליטישען געדאַנק,— כשר'ע קינדער און בירגער פון דער סאָוועטען-רעגירונג. אמת'ע געגנער פון יעדען קאָנטער-רעוואָלוציאָנערען פערזוך— און דאָך פיהלען זיי זיך ניט זיכער, ניט פעסט אויף זייערע שטעלעס, וואָס ווערען איבעריגענס בעצאָהלט זעהר אָרימליך. זיי לעבען אין איינזאַמקייט, ווייכען אויס יעדע צוזאַמענקונפט מיט פריינד, מיט קאָלעגען אין פריוואַטע וואוינונגען. ערשטענס, לעבען זיי אַלע אין ענגע וואוינונגען, צווייטענס ווילען זיי ניט אַרויפציהען אויף זיך אַ חשד, אַן'אומזיסטען פערדאַכט, מ'קען נכשל ווערען חלילה מיט אַ וואָרט—און ווענט האָבען אויערען.

אמת, מ'בעהאַנדעלט די אומפּאַרטייאישע געלעהרטע, די ספּעציאַליסטען, די נישט-קאָמוניסטען, די לעצטע צייט פיל בעסער, פיל מענשליכער, מ'רעכענט זיך מיט זייער נויטווענדיגקייט. די סאָוויעטען-רעגירונג פיהלט זיך פולשטענדיג זיכער און פעסט — דאָך שוועבט אַ שאָטען פון שרעק אויף די געוועזענע סאָציאַל-דעמאָקראַטען, אויף די געוועזענע סאָציאַליסטען-רעוואָלוציאָנערען, בונדיסטען, ציוניסטען און שרעק האָט גרויסע אויגען און פערביטערט דאָס לעבען. —

* * *

עס האָט מיך בעזוכט אַ סטודענט-מעדיצין פון דער מאָסקווער אוניווערזיטעט. אַן'אינטערעסאַנטער יונגערמאַן. ער איז אַ תלמיד מובהק פונ'ם „חפץ חיים". ער איז קלאָר אין ש״ס און אין פּוסקים. דער „חפץ-חיים" רופט איהם אָן אין זיינע בריף, ווי איך האָב זיך אַליין איבערצייגט, הרב הגאון, החריף ובקי; אָט דער סטודענט איז שוין געווען צו 21 יאָהר אַ מוסמך להוראה, און ביז היינט שטעהט ער אין קאָרעספּאָנדענץ מיט בעקאַנטע רבנים, וועלכע ווענדען זיך צו איהם מיט שאלות אין שווערע רעליגיעזע אַנגעלעגענהייטען. ער איז בעהאַוונט אין דער נייער העברעאישער ליטעראַטור. דערביי צייכענט ער זיך אויס אין מעדיצינישע לימודים. ער איז אַן'אַסיסטענט ביי אַ בעקאַנטען פּראָפעסאָר פון מאָגען-קראַנקהייטען. זיין פלייס און זיינע אויסערגעוועהנליכע פעהיגקייטען זענען צו בעוואונדערען, און דאָך — האָט ער זיך פאַר מיר בעקלאָגט — זענען די סטודענטען, וואָס געהערען צו דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי, אָדער וואָס זענען די קינדער פון קאָמוניסטען, די בעלי-בתים איבער איהם, און ער מוז דורכגעהן זייערע הענד. כאָטש ער איז אויך אַ יחסן: — זיין פאָטער איז אַ שניידער.

אָט דער סטודענט מוז פערבאָרגען פון זיינע קאָלעגען אין אוניווערזיטעט, דאָס ער קען תּלמוד און העברעאיש, ער מוז זיך פאַרשטעלען, אַפילו פאַר די יודישע סטודענטען-חברים אַלס אַן'עם הארץ. ער האָט מורא, אַז ווען מען וועט אויסגעפינען, דאָס ער איז אַ למדן און אַן'אָנהענגער פון דער נייער העברעאישער ליטעראַטור, קען מען איהם נאָך אַרויסוואַרפען פון אוניווערזיטעט, — יעדענפאַלס וועט איהם דאַן געהן אַ סך ערגער, ווייל ער וועט שטעהן אונטער שטענדיגען חשד.

אָט דער סטודענט-מעדיצין זאָגט אין איינער פון די סינאַגאָגען אַ שיעור אין תּלמוד, מסכת עירובין, פאַר עלטערע יודען לומדים. ער האָט מורא, אַז ווען מ'וועט דאָס דערגעהן, וועט מען איהם פריהער אָדער שפּעטער. אויסשליסען פון זיין שטודיום, כאָטש ער האָט נאָך איין יאָהר צו פערענדיגען.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנא 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטען. 1839
היילונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל).
נעמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָוונט.

מאַאָק
נישט פערגעסט
פערניכטעט אַלערליי ווערים
PAMIĘTAJ
MAOK
TĘPI WSZELKIE ROBACTWO
פאַר מענשען און הויזטיער אומשעדליך.

ניַיער פאָלקסבלאַט
25. יולי 1926.

דאס לאָדזער לעבען

ניַיער פאָלקסבלאַט
25. יולי 1926.

25
זונטאָג
יד
אב תרפ״ו

יולי.
זון־אויפגאַנג 4,10
זון־אונטערגאַנג 6,57
לענג פון טאָג 14,24

קיין בערלין
פאָהרט ארויס אַ לאָדזער דעלעגאַציע.

(ס) מאָרגען פאָהרט־אַרויס קיין בערלין אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער טעקסטיל־אינדוסטריעלער, כדי אָנוועזענד צו זיין ביים איבערלייענען און רעאַליזירען דעם פויליש־דייטשען האַנדעלס־אָפמאַך.

די דעלעגאַציע פאָהרט־אַרויס צוליב דעם, ווייל דער פויליש־דייטשער אָפמאַך האָט פאַר דער לאָדזער אינדוסטריע אַ גרויסע בעדייטונג.

זאָדע־וואַסער
און פרוכטען־האַנדעל.

(–) דער רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט האָט ערלויבט צו האַנדלען מיט זאָדע־וואַסער די געוועלבער, וועלכע האַלטען נישט קיין שום אַנדערע אַרטיקלען – ביז 11 ביינאַכט.

דאַגעגען די פרוכטען־געשעפטען, אין וועלכע זאָדע־וואַסער איז נאָר אַ צוגאָב צו די הויפט־אַרטיקלען, וועלכע ווערען דאָרט פערקויפט, – מוזען געשלאָסען ווערען, צוגלייך מיט אַלע געשעפטען, 7 אין אָוונד.

ערלעדיגטע
פאַבריק־סכסוכים.

(פ) דער קאָנפליקט צוליב די 12 פראָצענט הוספה, וועלכער איז אויסגעבראָכען אין דער באַנד־אינדוסטריע, איז שוין ליקווידירט געוואָרען.

*

(פ) אין ראָזענבלאַט'ס פאַבריק איז געהאַט אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט צוליב די אורלויבען.

דער אַרבייטס־אינספעקטאָר האָט אינטערווענירט און דער קאָנפליקט איז פערענדיגט געוואָרען.

נייע
1150 אַרבייטסלאָזע.

(אָ) אין דער מירקאָווער פאַפּיר־פאַבריק איז אויסגעבראָכען אַ קאָנפליקט צווישען דער פאַבריק־דירעקציע און די אַרבייטער.

צוליב דעם, וואָס די צדדים האָבען נישט געקענט קומען צו קיין אויסגלייך, האָט די דירעקציע געשלאָסען די פאַבריק און 1.150 אַרבייטער זענען געבליבען אָהן אַרבייט.

לוין־פאָדערונגען
פון די זאָקען אַרבייטער.

(–) נעכטען האָט דער זאָקען־אַרבייטער־פעראיין צוגעשיקט פאָלגענדען בריף צו דעם זאָקען־פאַבריקאַנטען־פעראיין:

„נעהמענדיג אין בעטראַכט דעם נידריגען לוין און דעם כסדר וואַקסענדען יקרות, פאָדערן מיר אַ 25־פּראָצענטיגע הוספה פאַר אַלע אַרבייטער אין דער זאָקען־בראַנזשע.

כדי געגוי זיך אַדורכצורעדען וועגען דער אויבענדערמאָנטער פאָדערונג, בעטען מיר אייך צונויפצורופען אַ געמיינזאַמע קאָנפערענץ.

אויף אַנ'ענטפער וואַרטען מיר ביז'ן 36־טען ד. ח.״.

גלייכצייטיג, איז דער זאָקען־אַרבייטער־פעראיין צוגעטרעטען צו פערשטאַרקען די אָרגאַניזירונגס־אַקציע פאַר אַנ'עווענטועלען שטרייק, וועלכער קען אויסברעכען אין פאַל, ווען די פאַבריקאַנטען, וועלען נישט נאָכקומען די הוספה־פאָדערונג.

פראָפ. קעמערער קומט היינט קיין לאָדז

אין דער בעגלייטונג פון אגראר־מיניסטער. – ער קומט אָבער בלויז אויף די פערד־געיעגע...

(ס) היינט, זונטאָג, קומט־אָן קיין לאָדז דער אַמעריקאַנער פינאַנסיסט פראָפ. קעמערער, וועלכער ווייַלט אין וואַרשאַ זייט אַ לענגערער צייט אַלס עצה־געבער ביים סאַנירען די פוילישע פינאַנסען.

פראָפ. קעמערער קומט קיין לאָדז אין דער געזעלשאַפט פון אַגראַר־מיניסטער כאַטשינסקי און דעפּאַרטאַמענט־לייטער יוריעוויטש.

די וואַרשאָווער געסט קומען קיין לאָדז אויף דער איינלאַדונג פון'ם פערעס פון די פערד־געיעגען גראַף דזיעדושיצקי.

קיין שום קאָנפערענצען און אָפיציעלע וויזיטען וועלען נישט פאָרקומען.

עס האַלט ביי אַ שטרייק פון טראַמוואַיען

ווייל מ'וויל נישט געבען קיין הוספה, און נישט אינטערהאַנדלען מיט'ן פעראיין.

(–) ווי בעוואוסט, האָבען די טראַמוואַי־אַרבייטער אויסגעוועהלט אַ קאָמיסיע פון 5, וועלכע דאַרף אָנפיהרען מיט דער לוין־אַקציע.

עהערנעכטען אין אָוונט איז פאָרגעקומען אַ מיטינג פון די טראַמוואַי־אַרבייטער. אויף וועלכען אַ פאָרשטעהער פון דער 5־קאָמיסיע האָט אָבגעגעבען אַ בעריכט פון דער אַקציע.

פון בעריכט האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די טראַמוואַי־דירעקציע האָט אָבגעשלאָגען מיט אַנ'ענטפער אויף דעם אַרויסגעשטעלטען מעמאָריאַל 4 וואָכען, און ענדליך ערקלערט, אַז ערשטענס וועט קיין שום הוספה נישט געגעבען ווערען און צווייטענס, וועלען אַלע אונטערהאַנדלונגען געפיהרט ווערען מיט די אַרבייטער אַליין און נישט מיט'ן פעראיין.

נאָכ'ן בעריכט האָט זיך ענטוויקעלט אַ לענגערע דיסקוסיע. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע, אין וועלכער ס'ווערט אויסגעדריקט צוטרוי דער קאָמיסיע פון 5 און די פערזאַמעלטע האָבען זיך פערפליכטעט צוצושטעהן צו אַ שטרייק אויפ'ן רוף פון דער קאָמיסיע.

היינט ווערט געלעגט דער גרונד־שטיין

פון דער תּלמוד־תּורה און האַנדווערקער־שולע „שומרי־הדת״.

לויט דער איניציאַטיוו פון דעם בעקאַנטען כלל־טוער ה' מאיר פלאַצקער איז מיט אַכט יאָהר צוריק געג ינדעט געוואָרען אויף גייערס ראַיאָן אַ תּלמוד־תּורה מיט'ן נאָמען „שומרי־הדת״ פאַר יתומים און קינדער פון דער אָרימסטער בעפעלקערונג. דער פּראָגראַם, ביים גרינדען די תּלמוד־תּורה איז געווען, צו ערציהען די קינדער אין יודישען גייסט און אגב זיי לערנען אַ מלאכה.

צוליב דעם אָבער, וואָס די שולע האָט נישט געהאַט קיין פּאַסענדע דירה האָט די האַנדווערקער־אָפּטיילונג נישט געקאָנט געגרינדעט ווערען. ה' פלאַצקער האָט זיך אָבער בעמיהט צו ברענגען די שולע אויף אַ געהעריגער מדרגה, און קודם כל צו שאַפען אַנ'אייגענע געביידע פאַר דער שולע. צווישען אַנדערע האָט מען אויך דורכגעפיהרט ביי די קצבים פון יענעם ראַיאָן, אַז זיי האָבען זיך מתחיב געווען צו צאָהלען 25 גר. פאַר יעדע געשאָכטענע בהמה.

איצט טרעט צו די פערוואַלטונג מיט ה' פלאַצקער בראש צו בויען אַ געביידע פאַר דער דאָזיגער שולע און היינט זונטאָג ווערט געלעגט דער גרונד־שטיין וואָס וועט זיך געפינען אויף דער נייע זאַרזשעוסקי 18 ביי דער שוהל „באר מרים״.

אזא אינטערנעהמונג דאַרף אונטערשטיצט ווערען מיט אַ ברייטער האַנד פון דער גאַנצער יודישער בעפעלקערונג.

סטודענטען, וואָס דאַרפען געהן דינען

פעראָרדנונג פון דער מיליטער־מאַכט.

(ב) די מיליטער־מאַכט האָט אַרויסגעגעבען פאָלגענדע פעראָרדנונג:

ס'ווערען גערופען דורכצומאַכען דעם ערשטען דריי־חדשים'דיגען טייל פון מיליטער־דינסט די סטודענטען פון מעדיצין און וועטערינאַריע, וועלכע האָבען דורכשטודירט 9 פעררעכענבאַרע טרימעסטרען און האָבען נישט אָנגעהויבען דעם 10־טען טרימעסטער; ס'ווערען אויך גערופען סטודענטען־פאַרמאַצעווטען און פון מלוכה'שע דענטיסטען־שולען, וועלכע האָבען דורכשטודירט 6 פעררעכענבאַרע טרימעסטערען און נישט אָנגעהויבען דעם 7 טען.

די דאָזיגע פעראָרדנונג איז נוגע די סטודענטען, וועלכע זענען דורך דער פאָבאָר־קאָמיסיע קוואַליפיצירט־געוואָרען אין דער קאַטעגאָריע A, און נישט קוקענדיג, צי זיי האָבען גענאָסען פון דער „אָדראָטשעניע״.

די „אָדראָטשעניע״־דאָקומענטען, וועלכע וועלען ביי די סטודענטען אָפגענומען און אויסגעטוישט־ווערען אויף „קאַרטי־פאָוואָלאַניעס״ דורך די פאָבאָר־קאָמיסיעס אָדער מאַגיסטראַטען, וועלען, נאָכ'ן פערענדיגען די דינסט צוריקגעגעבען־ווערען.

אויסער דעם, ווערען היי־יאָהר גערופען דורכצומאַכען דעם גאַנצען, 18־חדשים'דיגען מיליטער־דינסט די סטודענטען פון מעדיצין, וועטערינאַריע, פאַרמאַצעווטען און פון מלוכה'שע דענטיסטען־שולען, וועלכע האָבען פערענדיגט די שטודיען, בעקומען דיפּלאָמען און האָבען נישט געענדיגט 25 יאָהר; און די, וועלכע האָבען היי־יאָהר געענדיגט 25 יאָהר און נישט געענדיגט די שטודיען און נישט בעקומען קיין דיפּלאָם.

פאָליציי־פונקציאָנערען בעקומען מאַנדאַטען

דירעקט אַרויפצולעגען שטראַפען און זיי איינצוקאַסירען.

(ס) די לאָדזער וואָיעוואָדזשטווע האָט שוין דערהאַלטען אַ צירקולאַר פון אינערן־מיניסטעריום וועגען געבען ספּעציעלע מאַנדאַטען די פאָליציי־פונקציאָנערען אַרויפצולעגען שטראָפען און באַלד איינצוקאַסירען די געלד־שטראָפען.

לויט דעם דאָזיגען צירקולאַר, וועט אַ פאָליציאַנט אָדער אַ פּושאָדראָווניק האָבען דאָס רעכט אויף דער גאַס צו בעשטראָפען און נעהמען די געלד־שטראָף ביי די, וועלכע וועלען עובר זיין אויף וואָסער־ס'איז פאָרשריפט.

די וואָיעוואָדזשטווע וועט נאָך געוויער אויסאַרבייטען די געהעריגע פאָרשריפטען וועגען דער גרויס פון שטראָפען, וועלכע די פונקציאָנערען מעגען אַרויפלעגען.

די פאָליציאַנטען וועלען מוזען האָבען ביי זיך ספּעציעלע פולמאַכטען.

דער בעשטראָפטער וועט האָבען דאָס רעכט: 1) אָפּצוזאָגען צו בעצאָהלען די שטראָף, און דאַן געהט דער פּראָטאָקאָל איבער אין קאָמיסאַריאַט און די שטראָף קומט, ווי ביז־איצט, אויפ'ן אַדמיניסטראַטיוון וועג, און 2) דער בעשטראָפטער האָט דאָס רעכט נישט צו וועלען אויסגעבען זיין נאָמען. דאַן בעקומט ער אַרויס אַ קוויטונג פאַר דער איינגעצאָהלטער שטראָף אָהן אַ נאָמען.

שוין נאָך
דער מאָראַלישער
רעוואָלוציע...

(–) אין רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט איז ענדעקט־געוואָרען, אז דער בעאַמטער יאַן שמאַגאַלעווסקי האָט געמאַכט פערשידענע מיסברויכען מיט מלוכה'שע געלדער.

שמאַגאַלעווסקי האָט גענומען פערשידענע אָפּצאָהלען ביי אינטערעסענטען און דאָס געלד האָט ער צוגענומען פאַר זיך.

דער חברה־מאַן איז אַרעסטירט און אינגיכען וועט שוין פאָרקומען זיין פּראָצעס.

מאַנגעל אין מזומן און שטייערן

פעריאָגען אונזערע פאַבריקען אין אויסלאַנד.

(–) אַ רייה לאָדזער פאַבריקען וועלען איצט אַריבערגעפיהרט אין פערשידענע לענדער.

אזוי ווערט די וואָל־פאַבריק פון האַראַק און ווינצקע איבערגעטראָגען קיין לובליניעץ (יוגאָסלאַוויען); די שפּיצען־פאַבריק פון ט. בינדלער ווערט איבערגעטראָגען קיין רומעניען.

די דאָזיגע פאַבריקען בויען אין די נייע לענדער גרויסע פאַבריקס־בנינים און אָרדנען זיך איין אויפ'ן גרויסען שטייגער.

די סיבה פון דעם, וואָס די פאַבריקען עמיגרירען, איז די, וואָס דאָ דריקט זיי פון איין זייט דער מאַנגעל אין מזומנים און פון דער צווייטער זייט — די שטייערן.

Dr. med. R. STUPEL
12 Szkolna 12
הויט־און ווענערישע קראַנקהייטען. 08?
ליכטבעהאַנדלונגען (רענטגען און קוואַרץ)
נעמט אן פון 8–10, 12–2 און פון 6–8 אָוו.

זאַל
פילהאַרמאָניע

ערשטער יוד. וואַרשאָווער
מיניאַטור־טעאַטער

אזאזעל

אונטער דער קינסטלערישער לייטונג
פון דוד הערמאַן.

היינט,
זונטאָג,
9 אָוונט –
דער 3־טער טאָג פון דער
פּרעמיערע פונ'ם גרויסען

3־טען
פּראָגראַם!!

רעזשיסער – – דוד הערמאַן.
מוזיק לייטער – ה. קאָן.
דעק. לייטונג – וו. ווײַנטרויב.
קאָנפעראַנסיע – וו גאָדיק
געש.־פיהרער – י. דאַנציגער.
בילעטען צו בעקומען אין קאַסע.

„לאַקאַטאַר״
זיך פּראָטעסטירען. לאזט מען נישט.

(פ) דער פעראיין „לאַקאַטאַר״ האָט געוואָלט איינאָרדנען אַ מיטינג אויפ'ן שייבלער'ס מארק, כדי צו פּראָטעסטירען געגען די כסדר'דיגע „אָוועלעס״ צום לאַקאַטאָרען־שוץ.

דער רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט האָט אָבער דעם מיטינג פערבאָטען.

מעהר מיטאָגען
פאַר אַרבייטסלאָזע.

(פ) צוליב דעם, וואָס דער לאָדזער אַרבייטסלאָזען־פאָנד האָט בעקומען אַ גרעסערע סובסידיע אויף מיטאָגען פאַר אַרבייטסלאָזע, ווערען פון היינט אָן אַרויסגעגעבען מעהר מיטאָגען אין דער קיך פאַר אַרבייטסלאָזע.

ס'וועלען אַרויסגעגעבען ווערען 1500 מיטאָגען טעגליך, וועלכע בעטרעפען 35,000 זלאָטיס חודש'לעך.

8־טונג!
דאס „נייע
פאָלקסבלאַט״
בעקומט מען טעגליך 6 אַ זייגער פריה
אין אַלע באַהן קיאָסקען פון
„רוך״
(„Ruch")

ווּיפיל געלד האָט דער מאַגיסטראַט־קאַסיר פערכאַפּט?

„דאַזוואַי" שרייבט: ווי מיר דערוויסן זיך, איז די סומע, וועלכע דער מאַגיסטראַט־קאַסיר לעשניעווסקי האָט צוגעגנב'עט, בעדייטענד קלענער, ווי דער מאַגיסטראַט האָט אָנגעגעבן אין זיין קאָמוניקאַט.

ביז איצט איז נאָך די סומע נישט פעסטגעשטעלט געוואָרן, ווייל אין דער קאַסע פון מאַגיסטראַט הערשט אַן אומאָרדנונג.

פריהער האָט מען געשריבן וועגן 20 טויזענד זלאָטעס; איצט רעדט מען גאָר וועגן 50 טויזענד זלאָטעס.

פּראָפּאַגאַנדע־פליהען אין לאָדז.

יעדער איינער וועט האָבן דערפון גענוס.

(–) כדי צו פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע צווישען דער בעפעלקערונג פאַר דער לופט־בעוועגונג אין פּוילען און זיך טרעפען מיט דער בעפעלקערונג פנים־אל־פנים האָט די „געזעלשאַפט פאַר לופט־פערטיידיגונג" פון דער מלוכה בעשלאָסען היינטיגע וואָך איינצואָרדנען אין לאָדז פּראָפּאַגאַנדע־פליהען פאַר דער בעפעלקערונג.

ס'קומען ספּעציעל קיין לאָדז צופליהען 3 פראַנצויזישע אַעראָפּלאַנען פון דער פירמע „הענריאָ". יעדער איינער וועט האָבן די מעגליכקייט צו פליהען.

מאַרק־הענדלער דערלאַנגען אַ מעמאָריאַל דעם וואָיעוואָדע.

(–) אַ דעלעגאַציע פון די לאָדזער מאַרק־הענדלער פון געמיזע און פרוכטען, האָבען זיך געווענדעט צום וואָיעוואָדע מיט דער ביטע, זיי צו ערלויבען פערקויפען די פּראָדוקטען אַזוי, ווי עס איז געווען פון שטענדיג אָן, ווייל דער מאַגיסטראַט האָט זייער צייט בעגרענעצט דעם האַנדעל מיט די אויבענדערמאָנטע פּראָדוקטען: אין מאַרקטעג ביז האַלב זיבען פאַרנאַכט און אין געוועהנליכע טעג — ביז האַלב 4 נאָכמיטאָג.

די בעגרעניצונג האָט פיל געשאַדט דעם האַנדעל, ווי אויך די קאָנסומענטען.

די דעלעגאַציע האָט איבערגעגעבן אַ מעמאָריאַל, אין וועלכען זי האָט געפאָדערט צו דערלויבען דעם האַנדעל מיט די דערמאָנטע פּראָדוקטען אַ גאַנצע וואָך פון פינף אין דער פריה ביז זיבען אין אָווענט, אויסער חגא און זונטאָג. ווי אויך צו דערלויבען די געבליבענע, נישט פערקויפטע פּראָדוקטען, צו לאָזען איבער נאַכט, אוים'ן מאַרק, מאָטיווירענדיג, אַז ביים איבערפיהרען די פּראָדוקטען, ווערען זיי קאַליע.

דער וויצע־וואָיעוואָדע, נאָכדעם, ווי ער האָט זיך בעקענט מיט דעם אינהאַלט פון מעמאָריאַל, האָט צוגעזאָגט אונטערשטיצען די פאָדערונג פון דער דעלעגאַציע אָבצושאַפען די מאַגיסטראַט־בעגרעניצונג.

רעדוקציע

פון קאַנאַליזאַציע־אַרבייטער.

(ב) די לעצטע טעג זענען ווידער דורכגעפיהרט־געוואָרען רעדוקציעס צווישען די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטער.

די רעדוקציעס זענען אַ רעזולטאַט דערפון, וואָס ס'זענען פערקלענערט געוואָרען די רעגירונגס־קרעדיטען.

בילינגער

אויף פּאַפּיר.

(ב) לויט דער צייטווייליגער סטאַטיסטיק פון דער קאָמיסיע צו פאָרשען דעם וואוקס פון יקרות ווייזט זיך אַרויס, אַז „אין משך פון לעצטען חודש זענען די פרייזען אויף אַ רייהע אַרטיקלען פון ערשטען געברויך און אויך מלבושים געפאַלען.

בעגען שרייענדע דאָקטוירים רעקלאַמע.

(–) דער דאָקטוירים־פעראיין בעטראַכט איצט אַ פּראָיעקט וועגען בעגרעניצען די דאָקטוירים־רעקלאַמע.

ס'וועלען נאָר ערלויבט זיין די געוועהנליכע רעקלאַמעס, וועלכע אינפאָרמירען וועגען אַדרעס, בערוף, וכדומה.

דאַגעגען די שרייענדע רעקלאַמע, דאָס אָנוואָרפען זיך דעם פּובליקום — וועט אונבעדינגט פערבאָטען ווערען.

די קראַסאַ'ס

זענען גאָרנישט קיין פּאַראַקעס

(–) טעאָפיל קלאַס, איז בעשטראָפט געוואָרען אויף 1 חודש אונבעדינגטען אַרעסט פאַר נעהמען שטיצע, נישט זייענדיג אַרבייטסלאָז;

אַנדזשעי קראַקאָ איז פער'משפט־געוואָרען צו בעצאָהלען 15 זלאָטעס אין אָפּצוזיצען 3 טעג — פאַר דעם זעלבען חטא;

ציבולסקאַ סטאַניסלאַוואַ — אויף 50 זלאָטעס און 7 טעג אַרעסט — פאַר דעם זעלבען חטא;

סטאַניסלאַוו פּיעטזשאַק — אויף 20 זלאָטעס און 4 טעג אַרעסט — פאַר דער זעלבער זינד.

פייערונגען

אין „העלענובעק".

היינט קומט־פאָר אין יתומים־אינטערנאַט „העלענובעק" אַ פייערונג צוליב'ן פערענדיגען דעם שניט אויף די אייגענע פעלדער.

צו דער פייערונג זענען איינגעלאַדען אַ רייהע דעלעגאַציעס און געסט.

אין „ראַזאַליַא".

אין יתומים־אינטערנאַט „ראָזאַליַא" קומט היינט פאָר אַ פייערונג צו דער 2־יעהריגער עקזיסטענץ פון דער אינסטיטוציע.

„אזאזעל".

נעכטען איז געשפּילט געוואָרען די צווייטע פאָרשטעלונג פונ'ם רייכען 3. פּראָגראַם.

דער „פילהאַרמאָניע־זאַל" איז געווען איבערפולט. די נומערן פונ'ם נייעם פּראָגראַם צייכענען זיך אויס מיט אַ סך אָריגינעלקייט או הייטערקייט.

היינט געהט ווייטער דאָס 3־טע פּראָגראַם.

ארבייטסלאזע

אין טאָמאַשאָוו.

(ב) לויט אַ צונויפגעשטעלטער סטאַטיסטיק, ווייזט זיך אַרויס, אַז אין טאָמאַשאָוו זענען ביים היינטיגען טאָג פערהאַן קנאַפּע 5000 אַרבייטסלאָזע.

פון דער צאָהל געניסען פון שטיצע 2,905 אַרבייטסלאָזע.

דער קריזיס אין ארץ־ישראל.

רעפעראַט פון ז. אַבראַמאָוויטש אין „פילהאַרמאָניע".

נעכטען האָט דער בעקאַנטער טעאָרעטיקער און פיהרער פון פועלי־ציון אין א"י ה' ז. אַבראַמאָוויטש געהאַלטען אַ פאָרלעזונג וועגען דעם איצטיגען קריזיס אין א"י. די פאָרלעזונג, וועלכע איז געווען איבערגעשיט מיט פיל ציפערין און פאַקטען איז געווען זעהר אינטערעסאַנט.

וואָס איז אַזוינס ארץ־ישראל אין עקאָנאָמישער הינזיכט, — הויבט אָן דער רעפערענט.

ארץ־ישראל איז אַ לאַנד, וואָס ענטוויקעלט זיך אין אַ שנעלען טעמפּאָ אַלס פּריוואַט־קאַפּיטאַליסטישע ווירטשאַפט. ס'איז געווען אַ מאָל אַ מיינונג, אַז אין א"י דאַרף געשאַפען ווערען אַ סאָציאַליסטישע ווירטשאַפט, אָבער דאָס לעבען האָט אַמבּעסטען געוויזען, אין וועלכער ריכטונג די ענטוויקלונג געהט.

די פּאַלעסטינער פּראָדוקציע האָט ערצאָבערט אַ שטענדיגען אָפּזאַץ־מרק אין די שכנישע לענדער — עגיפּטען, סיריען, מעסאָפּאָטאַמיען א. אַנד. וואו די אינדוסטריע איז ווענינג ענטוויקעלט און וואָס זיי האָבען אַ בעפעלקערונג פון 16 מיליאָן מענשען.

די לאַגע פון דער פּאַלעסטינאַ־ווירטשאַפט איז ענג פערבונדען מיט דער וועלט־ווירטשאַפט. אויך א"י לעבט איבער די „נאָרמאַלע" קריזיסען פון דער קאַפּיטאַליסטישער ווירטשאַפט נאָכ'ן קריג.

די רעגיסטראַציע אין תל־אביב אין י. 1923 האָט אַרויסגעוויזען 200 אונטערנעהמונגען מיט 2.000 אַרבייטער אין 1925—550 אונטערנעהמונגען מיט 5.000 אַרבייטער. די אַלגעמיינע צאָהל אַרבייטער איז פון 15 טויזענד אויסגעוואַקסען אויף איבער 30 טויזענד. ווען עמיגראַנטען קומען אַהער אַוועק אויף עטליכע חדשים, דערקענט ער שפּעטער נישט סיי די שטאָדט און סיי דאָס דאָרף. ווען ס'שאַפט זיך ערגיץ אַ נייער מאַרק, וואַרפען זיך אַלע מיט זייערע פּראָדוקטען, ביז ס'קומט אַן איבערזעטיגונג און ס'ברעכט אויס אַ קריזיס.

פּאַלעסטינאַ האָט שטענדיג אַ פּערגרעסערטען געברויך דורך די נייע איינוואַנדערער. אין דער ערשטער רייהע די בוי־אינדוסטריע. אויך דאָ קומט צו קריזיסען. אַזוי איז עס געווען אין 1922 י. אין תל אביב איז אויסגעבראָכען דער קריזיס, וואָס האָט געדויערט ביז 1923, ווען ס'איז שוין אויסגעוואַקסען אַ דירות נויט און מ'האָט ווידער אָנגעהויבען בויען. וואָס פאַר אַן אָרט מ'האָט פאַרנומען די בוי־אינדוסטריע איז צו זעהען פון דעם, וואָס פון אייניגע און דרייסיג טויזענד אַ בייטער זענען 7 טויזענד אין דאָרף און פון די איבריגע זענען 12 טויזענד בעשעפטיגט אין דער בוי־אינדוסטריע.

די סמנים פונ'ם איצטיגען קריזיס האָבען זיך שוין בעוויזען זומער 1925, דער מאָסולער קאָנפליקט האָט דעם קריזיס פערשנעלערט. א"י ליגט אויפ'ן וועג פון ענגלאַנד קיין מעסאָפּאָטאַמיען און אין פאַל פון אַ קריג וואָלט א"י אַריינגעצויגען געוואָרען אין איהם. דער קרעדיט שפּילט אין א"י אַ גרויסע ראָלע און די בענק האָבען געהאַט אָנגעשוואָלענע וועקסעל־פּאָרטפעלען און די מורא פאַר'ן קאָנפליקט־אויסברוך האָט זיי געצוואונגען צו קירצען די קרעדיטען. דאָך איז צוגעקומען דער קריג אין סיריען און ס'האָט אויפגעהערט דער עקספּאָרט קיין סיריען. ווען סיריען האָט אויפגעהערט צו צאָהלען און מאַכען נייע בעשטעלונגען האָט דער קריזיס פערשאַרפט זיך.

אויף וויפיל די קריזיסען אין א"י זענען פערבונדען מיט דער לאַגע אין דער וועלט־ווירטשאַפט איז סטאַרעטיש פאַרויסצוזעהען, אַז נאָך אין אַ פאַר חדשים וועט דער קריזיס פערביינעהן און ס'וועט קומען ווידער צו אַן אויפלעבונג. דער איבערפלוס וועט פערביינעהן. די נייע איינוואַנדערונג און זי וועט עקספּאַנדע בעדערפענישען וועלען ליקווידירען דעם איבערפלוס. דער מאָסולער קאָנפליקט איז שוין מקרבי. די פּאַניק פערשווינדט, די וועקסעל־פּאָרטפעלען אין די בענק זענען רעאַליזירט געוואָרען, און מ'הויבט אָן ווידער עפענען קרעדיטען. ס'וואַקסען אויס נייע מעגליכקייטען.

נישט קוקענדיג אויפ'ן קריזיס איז די גאַנצע צייט קיין א"י אריינגעקומען 1500 ביז 2000 מענשען אַ חודש, און 400 ביז 500 זענען אַוועקגעפאָהרען, וואָלט די צאָהל אַרבייטסלאָזע דאָך געדאַרפט וואַקסען אונגעהויער. אין דער ווירקליכקייט איז די צאָהל אַרבייטסלאָזע אויסגעוואַקסען אויף 2000.

די נייע פּלאַנטאַציע־ווירטשאַפטען שאַפען נייע מעגליכקייטען פאַר'ן קאַפּיטאַל און נייע אַרבייטס־פּלעצער פאַר די יודישע אַרבייטער. נייע פאַבריקען גרינדען זיך, אַלטע פערברייטערן זיך. דער לעצטער קריזיס האָט געהאַט אויך זיין מעלה. וואָס ער האָט פערהינדערט די קאָנצענטרירונג בלויז אין דער בוי־בראַנזשע.

די יודישע אַרבייטער האָבען אָרגאַניזירט אַ קאַמף מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט דורך זעלבסט־הילף. בעוואויגען די שטאָט פערוואַלטונגען צו געוויסע שרים און פאַרגענומען אַ קאַמף מיט דער רעגירונג.

די אַרבייטער טיילען זיך מיט דער אַרבייט, נאָר דאָס איז מעגליך נאָר ביי נישט קוואַליפיצירטער אַרבייט. די, וואָס האָבען אַרבייט, ווערען בעשטייערט — פרייוויליגע מיט 4 טאָג אַ חודש און פאַמיליע־מענשען מיט 2 טעג.

מיט דער רעגירונג האַלטען מיר אין קאַמפען, מ'שיקט מעמאָראַנדומס, נאָר, דערוויילע אָהן אַ קאָנקרעטען ערפאָלג. די יודישע עטליכע און דרייסיג טויזענד אַרבייטער שפּילען אַ ראָל אין יודישען לעבען, זיי זענען אָבער נאָך צו שוואַך אין געוויסע פראַגען פון אַלגעמיינעם לעבען. דער רעדנער פערענדיגט:

די נייע ענטוויקלונג וועט זיך אָנהויבען שוין אויפ'ן יסוד פון אַ נייער פערברייטערטער פלעכע און נאָך אַ רייהע נייע קריזיסען און אויפלעבונגען וועט זי סוף־כל־סוף ברענגען צו אונזערע שטרעבונגען.

מ. ד.

ספּאָרט־בעוועגונג.

„יוטשושענקאַ" (קראַקא) — „הכח" (0:4) 3:11.

פרייטאָג איז געקומען קיין לאָדז די סימפּאַטישע יודישע מאַנשאַפט „יוטשושענקאַ" פון קראַקא. „יוטשושענקאַ" איז די איינציגע יודישע מאַנשאַפט, וועלכע פערבלייבט אין ערשטען קלאַס אין קראַקא (ווי בעוואוסט איז „מכבי" אַרונטערגעפאַלען אין „ב" קלאַס). די מאַנשאַפט האָט פערנומען אין קראָקעווער מייסטערשאַפט דעם פערטען אָרט.

דער מעטש הויבט זיך אָן מיט אַ 20־מינוטיגער פערשפּעטיגונג, און פאַר דעם ריכטער זיגמונד האַנקע שטעלען זיך די פאָלגענדע מאַנשאַפטען:

„יוטשושענקאַ": מעלצער, באַלזאַם, פּיטשצעלע (קאַפּיטאַן), בלאַך, קלאָסק III, שטייגלער, בוימהערציג I, ראָזענבערג, קרומהאָלץ, פּיטשצעלע II, בוימהערציג. „יוטשענקא" איז אַרויסגעטרעטען מיט צוויי רעזערוו־שפּילער.

„הכח": ליבכינסקי, ראָזענבערג, זאַקליקאָווסקי, וואַלאַך, שטיינבאַק, האַלבערשטאַט, הערשטאַרק, סעגאַל, ראַבינאָוויטש, ערדעלבוים 2, ליפּסקי.

דער „הכח" איז אַרויסגעטרעטען אָהן דעם גוטען ערדעלבוים 1, וועלכער ווײַלט איצט אין וואַרשאַ, און אָהן ליפּסקין, דעם טויערמאַן, וועלכער האָט זיך פאַר דעם מעטש בעליידיגט און נישט געוואָלט שפּילען.

פון אָנהויב אָן האָט „יוטשענקא" אַן איבערגעוויכט אויף דעם אָפּגעשוואַכטען „הכח", וועלכער פיהלט זעהר די אָפּוועזענהייט פון טויערמאַן ליפּסקי. דער רעזערוו־מאַן לאָזט דורך, שוין אין דער צווייטער מינוט, אַ לייכטען שאָס פון פּיטשצעלע. די באַק־ליניע פון „יוטשענקאַ" צייכענט זיך אויס מיט שעהנע און ריינע שאָסען. די שטורמליניע מיט איהרע פלינקע טליגעל אַטאַקירט כסדר דעם טויער פון „הכח" אין דער 22־טער מינוט שיסט פּיטשצעלע, נאָך אַ שעהנע קאָמבינאַציע, דעם צווייטען טויער. די שטורמליניע פון „הכח" קאָן גאָרנישט דערגרייכען, סעגאַל קען אַליין גאָרנישט מאַכען. איינעם פון זיינע אויספלוגען ראַטעוועט זעהר שעהן שטייגלער. אין דער 31 מינוט פערגרעסערט די סעריע גאָלען קרומהאָלץ מיט אַ שאַרפען שאָס. דער טויערמאַן ליבאָכינסקי קאָן אויף זיינע פלייצעס נעהמען די ערשטע דריי גאָלען. אין דער 40־ער מינוט דערגרייכט „הכח" אַ קאָרנער, וועלכען ער נוצט נישט אויס. א שענעם גאָל שיסט אין דער 42־טער מינוט קרומהאָלץ, און באַלד דערנאָך איז די פּויזע.

נאָך דער פּויזע פערנעמט דאָס אָרט פון ליבאָכינסקי. קאָהן. די „יוטשענקאַ" האָט איצט אַ פולע איבערוויכט, דאָך דראָהען די איינציגע אויספלוגען פון סעגאַל דעם טויער פון „יוטשענקא". אין פערלויף פון 6 מינוטען דערגרייכט די „יוטשענקאַ" נאָך 2 גאָלען דורך פּיטשצעלע II און בוימהערציג. איצט רייסט מיט זיך שטיינבאַך די גאַנצע מאַנשאַפט, און רעזולטאַט ערצילט ער אַ עלפמעטער. סעגאַל מאַכט דעם צווייטען און שטיינבאַך דעם דריטען גאָל. „הכח" איז זעהר מיד און קרומהאָלץ שלאָגט נאָך דריי גאָלען. פּיטשצעלען שיסט 2 גאָלען. דער ריכטער ענדיגט דעם מעטש 7 מינוט פאַר'ן סוף.

„יוטשושענקאַ" האָט זעהר שעהן געשפּילט. די גאַנצע מאַנשאַפט האָט איהרע פונקציעס ריכטיג אויסגעפיהרט.

„הכח"־מאַנשאַפט האָט געהאַט אַ זעהר שלעכטען טאָג. די גאַנצע מאַנשאַפט האָט געשפּילט שלעכט. סעגאַל אַליין אין שטורמליניע האָט גאָרנישט געקאָנט אויסטון. שטיינבאַך האָט זעהר פיל געאַרבייט. ער איז געווען דער בעסטער שפּילער פון דער גאַנצער מאַנשאַפט.

דער שידסריכטער האַנקע שוואַך.

ש. מ.

„ראַפּיד" — „שמשון" 5:0.

דער מעטש פון „ראַפּיד" געגען „שמשון" האָט זיך געענדיגט מיט אַ גרויסען נצחון פון „ראַפּיד".

נעכטען זענען געקומען גליקסמאַן און גרינבערג, וועלכע וועלען היינט שפּילען געגען „טוריסטען־קלוב".

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

1740. ח. ברעג., סאָלנאַ גאַס.

עס איז קודם כל אָפּהענגיג פון כאַראַקטער פון לאָקאַל, אויב עס זעהט אויס ווי אַ בודקע, איז געניג 4. קאַט. האָט עס דעם אויסזעהן פון אַ געוועלבעל, דאַרפט איהר האָבען 3. קאַטעגאָריע פּאַטענט.

1741. אַ לעזער פון אונזער ראַמאַן.

אויב איהר האָט בעוויזען, אַז איהר האָט געגעבען דעם וועקסעל אויף 90 זלאָטעס, נאָר דער וועקסעל-בעזיצער האָט שפּעטער אַליין דעם בלאַנקאָ אויסגעשטעלט אויף 130 זלאָטעס, קאָנט איהר זיך ווענדען צום פּראָקוראַטור-אַמט מיט אַ בקשה, אַז מען זאָל א״הם דערפאַר צוציהען צו געריכטליכע פעראַנטוואָרטליכקייט. געוויס, אויב דער מלוה האָט אייך שוין איינגעקלאָגט אין געריכט אויף דער אויסגעשטעלטער סומע, דראָהט איהם דערפאַר אַ זעהר האַרבע שטראָף.

1742. אַ פּצראינטערעסירטען לעזער פון שוו. יאַקובע.

עס איז טאַקע אַרויס דעם 30. יוני אַזאַ פעראָרדנונג פון יוסטיץ און פינאַנץ מיניסטאָרען. לויט דער דערמאָנטע פעראָרדנונג, וועלכע איז געווען פּצרעפּענטליכט אין דוז. אוסטאוו № 64 פון 6. יולי אונטער דער פּאָזיציע 381, איז פערבאָטען צו נעמען מעהר ווי 18 פּראָצ. יעהרליך פאַר חובות אויף משכנות. א חוץ דעם קאָן דער מלוה נאָך פאָדערן 2 פּראָצ. יעדען חודש אלס לוין פאר דער אסעקוראציע, פון משכון. די פאָרגעזעהענע פּראָצענט-נאָרמען נעמען נישט ארום חשבונות, וועלכע בעשטעהן פון ווערט-פּאַפּירען אָדער סחורות.

1743. י. גיב-סקי.

בלויז בנוגע דירה-געלד ווערט אָנגעוואָנדען די פּראָפּאָרציע 100 רובל: 266 זל. דאַגעגען אַנדערע פאַר׳מלחמה׳דיגע חובות ווערען וואַלאָריזירט לויט דער פּערהעלטניש 375 רובל: 100 זל.

1744. אַ לעזער פון ראָגאָוו.

פּערווּפט אייך אויפ׳ן אוסטאַוו וועגען בירגערשאַפט פון 20. אַפּריל 1920.

1745. אַ לעזער יצחק קיין.

אויב דעם משכון האָבען ביי אייך די דייטשען קאָנפיסקירט, דאַרפט איהר איצט נישט צוריקגעבען אַנ׳ענטשעדיגונג אין דער פולער ווערט, נאָר בלויז די סומע וויפיל איהר האָט דערפאַר בעקומען פון דער דייטשער מאַכט. פערשטעהט זיך, אַז א״ה״ מוזט האָבען גענויע בעווייזען, אַז דער דערמאָנטער משכון איז ביי אייך פּאַקטיש קאָנפיסקירט געוואָרען און אַ רעכענונג, וויפיל איהר האָט דעמאָלט דערפאַר בעקומען. פערוּפט זיך אויפ׳ן אַרטיקעל 1934 פון ציוויל-קאָדעקס.

1746. א. ש. 43.

אויב אייער וואוינונג איז געגאַנגען 120 רובל אין יוני 1914 דאַרפט איהר צאָהלען פאַר יעדען קוואַרטעל פון לויפענדען יאָהר 34 זל. 40 גר. און אויפ׳ן חשבון פון די אויסגאַבען 6 פּראָצ. אָדער 4 זל. 80 גר.

1747. אַ לעזער פון כוינע.

1748. אַ שניידער פון זגערזשער גאַס.

1749. אַ שט. לעזער פון גייערס מאַרק.

1750. א. צעצ-סקי.

1751. ב. ג.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט אין רעדאקציע, טעגליך פון 3 ביז 4 נאָכמיטאָג מיטבריינגענדיג די צייטונג.

1752. אַ לעזער פון „נ. פאָלקסבלאַט“.

אייער זוהן מוז האָבען אַ בעזונדערן פּאַס. נישט מעהר אויב אַ רעגירונגס דאָקטאָר וועט אָנערקענען, אַז איהר קאָנט אַליין נישט פאָהרען, וועט אייער זוהן אויך בעקומען אַ הנחה פּאַס.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען.
נעהמט אָן פון 6 – 7, זונטאָג פון 3–4.

Dr. L. LEWITAN
נעהמט אָן אין דערהיים פון 4 ביז 6 אָוועגד צו קליניק-פריוען. זון
31 גדאַנסקאַ 31.

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-רענטגענאָלאָגישער ראַבינעט
זגיערסקא 17, טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3-2 11-10 $7^1/_2$ –$6^1/_2$
ד״ר רוזשאַנער	הויט-און געשלעכט-קר.	11–10 2–1
ד״ר גאָלדשטיין-פאַראַק	אויגען-קראַנקהייטען	8-7 2-1
ד״ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	2–12
ד״ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5-4 12-10
ד״ר פּאַפּיערני	פרויען-און געבורטס-הילף	6-5 1-$11^1/_2$
ד״ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	2-1.ז 4-3
ד״ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר	7-$5^1/_2$ 1-11
ד״ר סטופּעל	רענטגען	12-10 6-4
ל. פּרוסאַק	צאָהן-ארצט	10–2
נ. ראָזעס	צאָהן-ארצט	7–4

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, ... א. א. וו.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
רענטגען-אינסטיטוט
היילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אלע מעגליכע אנאליזען. א קורס פאר שוועסטער.
אַנמעלדונגען נעמען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכט.
די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

פאר 30 זל.
קען יעדער האָבען עלעקטריש בעלייכטונג
אויסגעפיהרט דורך דער פירמע
ש. פ. שמאַרעוויטש
8 פּאָלודניאָוואַ 8
מיט בעשטעטיגונג פון דער עלעקטראַוניע
וויכטיג פאַר הויזבעזיצער!
איהר שפּאַרט 80 פּראָצענט שטראָם.
489 אויסקונפט ווערט ערטיילט

עדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען א. ז. וו.
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 9
(דווילגא)
אין מעבעל-געשעפט, (פריוואַט-וואוינונג שענקעוויטש 29)
ביי מיר איז שטענדיג פאַראַן. גענוצטע מעבעל
1374 פון גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

28 נאָר 28 נאָר 28
פערקויפט נישט אייער
מעבעל,
דיוואַנעס, פעלצען, אנצינער, ניי-מאַשינען אז״וו, בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט ביי די לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע
ח. ראָזנ״ס, בענעדיקטאַ 28
נאָר איך צאָהל די העכסטע פּרייזען!
בעמ׳: ביי מיר אויף לאַגער שטענדיג פערשיעדענע געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד, פּרייזען צוגענגליכער, ווי איבעראַל!
28 נאָר 28 נאָר 28

זאָל גאַנץ לאָדז וויסען, אז דאָס
מעבעל-געשעפט
פון פּלאַטאָוויטש איז רעכט
145 פּיאָטרקאָווער 145 אין הויף
האָט זיך פערגרעסערט און בעזיצט אויף לאַגער אגר. אויסוואַל פון
שלאָף-צימער, עס-צימער, ביורא-איינריכטונג
קוכע-מעבעל, ווי אויך ענצעל-געגענשטענדע
אַלעס פון אייגענע אויסאַרבייטונג
בעמערקונג: מיר קויפען אויך גענוצטע מעבעל און צאָהלען די העכסטע פּרייזען.
387
פּאַר באַר! אויף וועקסעל!

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָ ענד

ד״ר וואַלינס י	נאָז.האַלז, אויערן-קר.	4–3
ד״ר גערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	10.30-9 5 30–4
ד״ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקה.	12–10 6 5
ד״ר לוביטש	הויט-און געשלעכט קר.	1–11
ד״ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2–12
ד״ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2-12 30
ד״ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	3-1
ד״ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4–3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּר ר-שטערונגען ווי שטאַמלען א. ז. וו. פּאַקן-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אנגענומען אַלע ארט אַנאַליזען, ווי אורין, פּלעגמאַ און בלוט.
2120
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען א
רענטגענאָלאָגישער קאַבינעט
עס נעהמען אָן:

ד״ר זילבערשטיין	צאָהן-ארצט	9 2 נכ.
ד״ר לאָזשינסקאַ-סמאַראַגאַלסקאַ	צאָהן-ארצט	7.30 –3

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, מאָסטען א. ז. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.
וויזיט 3 זלאָטעס.

אין די לאָדזער הילפס-אינסטיטוציעס.

„ראָזאַליניאַ“.

פאַר דריי יאָהר איז אין בערלין פון אַ ראַק געשטאָרבען די פרוי ראָזאַליאַ נאַידאַ, אַ איבערגעגעבענע טוערין פונ׳ם יתומים-הויז אויף פּולנאָצנאַ 38. איהר מאַן און קינדער האָבען געפונען, אַז די שענסטע מצבה פאַר איהר וועט זיין אויפצושטעלען אַ סאַנאַטאָריום פאַר קראַנקע קינדער ביי דער זעלבער אינסטיטוציע, אין וועלכער די פערשטאָרבענע איז געווען טעטיג.

מ׳האָט אָנגעהויבען צו זוכען אַ פּלאַץ. דאַן איז געקומען דער וויצע-פּאָרזיצער פון יתומים-הויז ה׳ ב. ליטווין און געשענקט אַ שטיק לאַנד אין קאָלי, דאָרט איז אויפגעשטעלט געוואָרען אַ פּרעכטיגער בנין פון אַ פּאַרטער מיט אַ שטאָק. די הוצאות פון אויפשטעלען און איינאָרדנען דעם בנין האָט געדעקט ה׳ נאַידאַ.

וואָס איז די אויפגאַבע פון דער נייער אינסטיטוציע?

די סטאַטיסטיק פון די היגע יתומים-הייזער האָט בעוויזען, אַז זעהר פיל קינדער זענען אָנגעגריפען אויף די לונגען אָדער זיי האָבען אַ נייגונג צו אַ לונגען קראַנקהייט. פאַר די דאָזיגע קינדער איז אין דער ערשטער רייה וויכטיג פרישע לופט. איז בעשלאָסען געוואָרען אַז יעדען חודש אין משך פון אַ גאַנץ יאָהר, וועלען אויסגעהאַלטען ווערען אין דער דאָזיגער ערהאָלונגס-היים 20 קינדער. פון זיי וועלען 14 זיין פונ׳ם יתומים-הויז פּאָלנאָצנאַ 38 און די איבריגע פון אַנדערע יתומים-הייזער, אָדער איינצעלנע קינדער פון אַנדערע אינסטיטוציעס, פאָלקס-שולען א. א. וו.

דעם 27 יולי 1924 יאָהר איז אין קאָלי פאָרגעקומען די ערעפנונג פון אַ נייער אינסטיטוציע, דער ערשטער פון אַזאַ אַרט אין לאָדז.

פאַר דער צייט זענען שוין דורכגעפיהרט געוואָרען 18 סעזאָנען. די ערשטע צייט האָט אַזאַ סעזאָן געדויערט 6 וואָכען, שפּעטער פערקירצט געוואָרען אויף 5 און איצט, הייניגען זומער — אויף 4 וואָכען. קינדער, וואָס דאַרפען האָבען ספּעציעלע ערהאָלונג, ווערען לויט דער עמפּעהלונג פונ׳ם דאָקטאָר איבערגעלאָזט נאָך אויף אַ סעזאָן. ביז איצט זענען שוין אַדורכגעגאַנגען די ערהאָלונג ביז 400 קינדער. די גרעסטע טייל פון זיי דערהאָלט זיך גלענצענד. און פאַר פיל פון זיי, בעזונדערס פאַר די, וואָס געפינען זיך נישט אין די יתומים-הייזער, איז עס א גרונדלאַגע אויף אַדורכצומאַכען דעם ווינטערדיגען שווערען, אָפט הונגעריגען יאָהר אין די קעלערס און בוידעמס.

די קינדער נעהמען צו געוועהנליך פון 1 ביז 7 קילאָ פאַר אַזאַ קוראַציע-סעזאָן, און אינטערעסאַנט דערביי איז אַז אַמיינסטענס נעהמען צו דוקא די קינדער פון דער גאַס, וואָס האָבען נישט אַ גאַנץ יאָהר די רעאַליסטו-גוטע בעדינגונגען פון אַ יתומים-הויז.

דאָס אויסהאַלטען פון אַ קינד האָט געקאָסט אין דורכשניט 2.95 זל. אַזוי איז עס געווען לויט׳ן בעריכט ביז׳ן 1 יאַנואַר 1926, איצט זענען די קאָסטען געשטיגען און ביי דער שווערער פינאַנציעלער לאַגע איז ביי איינינע פערוואַלטונגס מיטגלידער געבוירען געוואָרען דער געדאַנק איינצאַנצען די אינסטיטוציע צו ליקווידירען „צייטווייליג“.

דער וואָס איז בעקאַנט מיט דעם אופן, ווי אַזוי ס׳ווערען געפיהרט אונזערע געזעלשאַפטליכע הילפס-אינסטיטוציעס, ווייסט וואָס ס׳הייסט „צייטווייליג אָפּשטעלען“, און דעריבער זענען טאַקי די מעהר ענערגישע מיטגלידער פון דער פערוואַלטונג נישט איינגעגאַנגען דערויף און האָבען בעשלאָסען... צוצונעהמען אין די זומער-חדשים אַנשטאָט 25 קינדער — 32.

די נויטיגע מיטלען זענען אויף ביז איצט געשאַפען געוואָרען. וואָלטען געווען גענוג מיטלען, וואָלט נאָך די אינסטיטוציע כמעט ביי דער זעלבער אַדמיניסטראַציע געקענט אויסהאַלטען אַפילו ביי די איצטיגע לאָקאַל-בעדינגונגען ביז 50 קינדער.

— אָבער לײדער זענען מיר געצוואונגען אין מיטלען — קלאָגט זיך דער וויצע-פאָרזיצער ה׳ ליטווין. מיר מאַכען די גרעסטע איינשפּאָרונגען, האָבען אַ גוט-איינגעאָרדנעטע ווירטשאַפט, אַנ׳אייגענע קוה... (אַ טייל מילך ווערט נאָך צוגעקויפט) ה׳ ליטווין האָט נאָך געשטעלט צו דער דיספּאָזיציע פונ׳ם סאַנאַטאָריום אַ פּאָר מאָרג לאַנד, וואו ס׳ווערען פּערזייט פערשידענע ירקות, וואָס קלעקט אויף אַ גאַנץ יאָהר הן פאַר „ראָגאָטינע“ הן אַפילו פאַר׳ן יתומים-הויז אין לאָדז.

די פערוואַלטונג האָט נאָך פאַר זיך ברייטע פּלענער סיי אויפ׳ן הייל-געביט און סיי אויך צו פערברייטערען די אינסטיטוציע. ביז איצט זענען איינגעאָרדנעט זונען-בעדער, אויף ווייטער ווערט געפּלאַנט איינצואָרדנען קינסטליכע זונען שטראַהלען פאַר די קינדער, וואָס נויטיגען זיך אין דעם. ס׳ווערט געפּלאַנט צו קויפען אַ קוואַרץ-לאָמפּ א. א. וו.

די מעדיצינישע אויפזיכט איבער׳ן סענאַטאָריום האָט ד״ר מאַשלאַנקאַ. אין דרינגענדע פּאַלען ווערט איינגעלאַדען אַנ׳אַרצט פון דער שכנ׳ישער „קאָכאַנובקאַ“. די אַלגעמיינע ווירטשאַפט ווערט געפיהרט דורך פרוי קאַרלסבאַד, אַ פרעבעליסטין און איהרער אַ געהילפין, אַ געוועזענע ערציהערין פונ׳ם יתומים-הויז אויף פּולנאָצנאַ 38.

די קינדערלעך לעבעדיגע און פרעהליכע, זעהן גוט אויס, אַלע אָנגעבריענט פון דער זון, מונטער, טאַנצען און זינגען יודיש, העברעאיש און פּויליש. אויף אַ אינטערעסאַנטע ערשיינונג, מאַכט אינז אויפמערקזאַם ה׳ ליטווין. די קינדער ווערען גרופּירט סעזאָנענווייז יונגלעך און מעדלעך בעזונדער. די יונגלעך רעדען צווישען זיך און מיט דער לייטונג יודיש די מעהרסטע מיידלעך פּויליש, אָבער דאָס שטערט זיי נישט סיי פאַר די יונגלעך צו קענען פּויליש און פאַר די מיידלעך צו זינגען יודיש.

היינט, זונטאָג ווערט געפייערט דער 2. יאָהר טאָג, זייט די אינסטיטוציע עקזיסטירט. 4 אַ זייגער וועט אַ ספּעציעלער טראַמוויי אָפּפאָהרען מיט דער אַלעקסאַנדרער ליניע צום סאַנאַטאָריום און 8 וועט ער אָפּפיהרען די געסט צוריק קיין לאָדז. אַלע פריינד פון דער אינסטיטוציע און סימפּאַטיקער פון קינדער הילף-אינסטיטוציעס בכלל וועלען בעזוכען די פייערונג כדי אָנצוקוקען וואָס ס׳קאָן געשאַפען ווערען דורך איניציאַטיווע און איבערגעגעבענהייט פון געזעלשאַפטען און יחידים.

מיר ווינשען דער אינסטיטוציע א ווייטערע פרוכטבאַרע טעטיגקייט איהרע פיהרער און טוהער נישט מיד צו ווערען.

י. הינדעס.

די גיפט-מישערין.

שוידערליכע פרטים וועגען דער „פארמהערצינגער" שוועסטער, וועלכע האט פער'סם'ט צעהנדלינגער מענשען.

זיים די טעג פון דעם בעריהמטען פרויען מערדער, אנרי לאנדרו, האט פראנקרייך אזוי נישט געקאכט ווי מיט די פאקטען, וואס זענען ארויסגעבראכט געווארען אויף דעם פראצעס פון אנטואנעט סקיפערי, וועלכע האט ערמארדעט 30 פון איהרע פאציענטען דורך גיפט.

לאנדרו האט דער'הרג'עט זיינע קרבנות צוליב געלד, אבער אנטואנעט האט זיי געטויטעט, בלויז צוליב דעם פשוט'ן פערגעניגען פון זעהן ווי זיי שטארבען.

זי איז געווען א קראנקען-פלעגערין און אזוי ארום האט זי געקאנט צוקומען צו קראנקע מענשען.

אין פערלויף פון איהר פראצעס האט זיך ארויסגעוויזען, דאס צווישען איהרע קרבנות איז אויך געווען איהר געליבטער. ווען דער אומגליקליכער אנרי ראסינאל, איז פלוצלינג קראנק געווארען האט ער געשיקט נאך זיין געליבטער, אנשטאט דעם אבער האט זי איהם איינגעגעבען ארשעניק און איז געזעסען ביי איהם אויפ'ן בעט און גלייכגילטיג צוגעקוקט ווי ער ראנגעלט זיך מיט'ן טויט.

אנטואנעט איז פער'משפט געווארען צו דער גילאטינע.

איהר געשיכטע איז זעהר אנ'איטערעסאנטע. זי איז מיט 2 יאהר צוריק געקומען אין שטעטעל סט. ניילס און דארט זיך בעזעצט. זי האט באלד בעקומען בעשעפטיגונג. זי האט געהאט א חנ'עודיג פנים און איז יעדען געפעלען, איבערהויפט די מענער.

זי האט געהאט א ביסעל א געהיימניספולע פערגאנגענהייט. אין טראצדעם וואס זי האט שוין אמאל געהאט א יודישען מאן, וועלכער האט זי גע'גט פאר אומטרייהייט, איז זי דאך פערלאבט געווארען צו א רייכען און שעהנעם לאנד-בעזיצער, וועלכער איז געווען א ביסעל יונגער פון איהר.

די אויפדעקונגען פון איהרע פערברעכענס האבען זיך אנגעפאנגען דעם 9-טען אפריל, ווען אין יענעם טאג איז געשטארבען א געוויסע מאדאם גואנט, וואס האט געליטען פון א פערקיהלונג. זי האט זיך דעמאלט געפונען אונטער אנטואנעט'ס אויפפאסונג.

די פאליציי האט שוין אנגעפאנגען צו פערדעכטיגען אנטואנעט'ען זייט דעם טויט פון איהר חתן, וועלכער האט בלויז געליטען פון א מילדער פארם פון גריפ. באלד ווי מאדאם גואנט איז געשטארבען איז אנטואנעט גלייך ארעסטירט געווארען, און עס זענען דאן אפילו אויסגעגראבען געווארען די קערפערס פון 12 פון איהרע קרבנות. אין אלע פאלען האט מען געפונען גיפט אין די קערפערס. מען דענקט, אז די גענויע צאהל פון איהרע קרבנות וועט מען קיינמאל נישט אויסגעפונען.

אין א שטאל הינטער די גואנט'ס הייס האט די פאליציי ענדעקט א גרויסע פלאש פיראליאן — א צוזאמענשטעלונג פון ארשעניק — גרויס גענוג צו פער'סמ'ען הונדערט מענשען. פיראליאן ווערט געוועהנליך גענוצט צו פערהיטען בוימער און וויינגערטנער פון ווערים. אזוי ווי עס זענען פאראן א סך וויינגערטנער אין יענער געגענד, קען מען בעקומען וויפיל מען וויל פון דעם סארט גיפט.

א היבשע מאס גיפט האט געפעהלט פון דער פלאש און די אויספארשונג האט בעוויזען, דאס אנטואנעט האט בעקומען די פלאש פון א בעקאנטען וויינגערטנער. מען האט געפאלמעסט מאדאם גואנט'ס קערפער און געפונען גיפט אין איהם.

עס איז אויך געווען א פערדאכט, אז אנטואנעט האט געפלאנט צו פערגיפטען מאדאם גואנטי'ס שווער. אנ'אלטער שוואכער מאן, נאך אנטואנעט'ס ארעסט האט איהם געראטעוועט פון א זיכערען טויט.

דאס מערקווירדיגסטע ביים סמ'ען דעם געליבטען איז, וואס אנטואנעט האט אויסגעוויזען צו זיין ווירקליך פערליבט אין איהם. אבער דאס פערגעניגען פון זעהן איהם ראנגלען זיך מיט'ן טויט איז ביי איהר גרעסער ווי איהר ליבע צו איהם.

אנטואנעט האט געהאט וואונדערבארע און אנגענעהמע מאניערען אין איהר האלטונג ביי די פאציענטען. זי האט געוואכט איבער זיי ווי א מוטער און אזוי האט זי אויך געטון מיט ראסינאל. אבער באלד איז געווען צו מערקען, אז ראסינאל'ן ווערט וואס א טאג ערגער. דעם 18-טען מערץ איז ער געשטארבען נאך אלץ גלויבענדיג אין טרייהייט און ליבע פון זיין כלה.

ביי פאלמעסען ראסינאל'ס קערפער האט זיך אויך ארויסגעצייגט, אז ער איז פערגיפטעט געווארען.

די ענטדעקונג האט זי געשטעלט אין א שווערע לאגע. ביז דאן האט זי געהאלטען אין איין זאגען, דאס זי גיט נישט קיינע רעצעפטען, אפילו צו די געפעהרליך-קראנקע. זי האט אויך געמאכט א זאנדערבארע פערטיידיגונג, ערקלעהרענדיג, אז ראזאלי גור, אנ'עלטערע פרוי, וועלכע האט געארבייט מיט איהר, האט איהר, אנטואנעט'ען, געראטען צו געבען פיראליאן דעם קראנקען.

ראזאלי האט נאטירליך אלעס קאטעגאריש אפגעלייקענט און האט בעוויזען איהר אונשולד.

זי האט דערצעהלט, אז אמאל, ווען דער קראנקער איז שוין געווען ביי די לעצטע שטונדען, איז זי אריין אין זיין צימער. זי האט געזעהן, ווי אנטואנעט זיצט ביי א טעלער גוטע מאכלים און עסט. פונקט דאן ווען ראסינאל איז אויסגעגאנגען, האט זי בעמערקט ווי אנטואנעט האט זיך געזעצט אויף זיין בעט און איהם אריינגעקוקט ווי א פער'כשוף'טע אין זיינע אויגען.

„זי איז געווען אזוי צוטראגען, דאס זי האט נישט בעמערקט מיין אנוועזענהייט אין צימער — האט ראזאלי פארטגעזעצט — אויף איהר געזיכט איז געווען אנ'אויסדרוק פון פיבערישען גליק. טראצדעם וואס דער מאן, וועמען זי האט געליבט איז נאר וואס געשטארבען".

ראזאלי נור איז בעפרייט געווארען.

אנטואנעט האט געקענט מאכען דעם טויט פון איהרע פאציענטען שנעל און לאנגזאם, לויט איהרע משוגענע איינפאלען. עס האט זיך בלויז געווענדעט וויפיל סם זי האט איינגעגעבען. די צאהל פון איהרע קרבנות איז געווען איינער א טאג ביז צו דער וואך פאר איהר ארעסט. שטיצענדיג זיך אויף די ציפערען קען מען גלויבען, דאס זי האט אומגעבראכט ארום הונדערט נפשות אין די צוויי יאהר, וואס זי איז געווען אין די געגענד.

איינמאל האט זי אין איין טאג געטויטעט א מאן און זיין פרוי.

די געשוואוירענע האבען זי איינשטימיג געפונען אלס שולדיג. דער ריכטער האט זי גלייך פער'משפט צו דער גילאטינע.

קאנפערענץ פון די יודישע קהלות אין בולגאריע.

סאפיא, (י. ט. א.) עס איז אפגעהאלטען געווארען א קאנפערענץ פון די יודישע קהלות אין בולגאריען. אויף דער קאנפערענץ זענען אנוועזענד געווען 45 דעלעגאטען אלס פארשטעהער פון בולגארישען יודענטום, און נישט אלס פארשטעהער פון די קהילות. יודישע קהילות איז פערהאן אין בולגאריען 33 ביי א יודישער בעפעלקערונג פון לערך 50,000 נפשות. די קאנפערענץ האט אנגענומען א רייהע בעשלוסען, פון וועלכע די וויכטיגסטע בעציהען זיך אויף דער רעכטליכער אנערקענונג דורך דער מלוכה, די יודישע ארגאניזאציע אין בולגאריען און די מעגליכקייט צו ענטוויקלען דעם יודישען שיל-וועזען דורך א פאלקאמער העבראאיזירונג.

א ווייטערער בעשלוס פערפליכטעט אלע יודישע כהלות אין בולגאריען ביי-צושטייערען לטובת דעם קרן-היסוד און אריינשטעלען די קרן-היסוד-שטיצע אין די בודזשעטען פון די קהילות.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען דעלעגירען צוויי פארשטעהער אויף דער קאנפערענץ פון קאמיטעט פון יודישע דעלעגאציעס אין פאריז, וואס וועט פארקומען אין מאנאט אויגוסט ה. י. ווי אויך אויף דער קאנפערענץ פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

די קאנפערענץ האט בעגריסט די איניציאטיוו פון דער יודישער קהלה אין סאפיא צו עפענען א יודישע רעאל-גימנאזיע. עס זענען שוין געמאכט געווארען אלע נויטיגע הכנות צו עפענען די גימנאזיע צום נייעם שול-יאהר.

די קאנפערענץ האט אויך אנגענומען א בעשלוס צו פיהרען א פראפאגאנדע צווישען דער יוגענד, ווענען איבערנעהמען צו פראדוקטיווער ארבייט. עס איז אויסגעוועהלט געווארען א נייע קאנסיסטאריע, פון 7 מיטגלידער, פון וועלכע 5 זענען ציוניסטען, איינער א פארשטעהער פון דער „בני ברית" לאושע און איינער א אונפארטייאישער. דאס זיץ ארט פון דער קאנסיסטאריע איז אין סאפיא. בראש פון דער קאנסיסטאריע שטעהט ה' אברהם טאדיער, וועלכער איז אויסגעוועהלט געווארען אלס פרעזידענט פון דער צענטראלער קאנסיסטאריע פון בולגארישען יודענטום.

דער בנין פון דער יודישער נאציאנאלער ביבליאטעק.

ירושלים. (י.ט.א.) ווי עס ווערט מיטגעטיילט וועט מען אין גיכען שוין צוטרעטען בויען דעם ספעציעלען בנין פאר דער יודישער נאציאנאלער ביבליאטעק אין ירושלים. דעם פלאן פון הויז האט אויסגעארבייט פראפ. געדעס, דער זעלבער, וואס האט אויס געארבייט דעם פלאן פון די בנינים פון העברעאישען אוניווערזיטעט. אין דער ביבליאטעק-געביידע וועט זיין ארט פאר א מיליאן ביכער. היינט-צו-טאג פערמאגט די ביבליאטעק לערך א פערטעל מיליאן ביכער, און מען האפט, דאס ווען דער ביבליאטעק בנין וועט פערטיג ווערען, וועט די צאהל ביכער שוין בעטרעפען א האלבען מיליאן. די בוי-קאסטען פון ביבליאטעק-בנין וועלען געדעקט ווערען דורכ'ן קוראטאריום פון דער ירושה, וואס איז פערבליבען נאך דוד וואלפזאן.

אין וואלד פון ליידענשאפטען.

(ראמאן).

(302

— דו האסט געמיינט, אז איך בין טויט, — האט לארא דערצעהלט איהר מאן — נאר איך האב נישט געקאנט אראפטרייסלען די פערגליווערונג, וואס האט ארומגענומען מיין קערפער! איך האב אלץ געזעהן און געהערט, וואס עס האט זיך ארום מיר געטון! איך האב געזעהן דיין צער, געזעהן דיינע טרעהרען, געפיהלט דיינע טרעהרען, געפיהלט דיינע קושען! איך האב אנגעשטרענגט אלע מיינע קרעפטען, כדי ארויסצוגעבען א וואסער נישט איז קלאנג, כדי כאטש א קרעכץ צו טון, און וויזען דיר, אז איך לעב נאך! איך האב אבער גארנישט נישט געקאנט אויפטון, ווייל מיין גאנצער קערפער איז ווי פערשטיינערט געווארען! איך האב געהערט, ווי דו האסט זיך אדורכגערעדט מיט די איטאליענער וועגען מיין קבורה, און בין שיער נישט אראפ פון זינען פאר דעם געדאנק, או איך וועל בעגראבען ווערען לעבעדיגערהייד! איך האב פערזוכט דעם טעם פון חיבוט-הקבר, דערפיהלט די בעדייטונג פון טויט-שרעק, איך האב בעהאלטען אין אויסגעהן ביים פולען בעוואוסטזיין! ווען איהר האט מיך אריינגעלעגט אין קאסטען, און דו האסט מיך אוועקגעטראגען אויפ'ן בית עולם, היינץ מיינער, וואלט איך אפגעבען אלץ אויף דער וועלט פאר א מעגליכקייט ארויסצורעדען כאטש איין ווארט! דערנאך זענען אנגעקומען די וויטערדיגע פחדים! די איטאליענער האבען מיך ארויסגעשלעפט פון קבר, און ארויבערגעטראגען אין זייער בלוטיגען קעלער! פונקט ווי איצט וואלט עס געווען, אזוי געדענק איך אלץ — אזוי זעה איך פאר מיינע אויגען דאס מעסער; איך פיהל אפילו די בעריהרונג פונ'ם קאלטען קלינגעל! איך האב שוין גאר נישט געצווייפעלט אין דעם, אז מיינע לעצטע מינוטען זענען אנגעקומען, און אז איך ווער דער'שחט'ען דורך די פעראכטעטע מערדער'ס! פלוצים אבער האב איך דערפיהלט, ווי א שוויים האט מיר ארויסגעשלאגען אויפ'ן שטערען! דאס בלוט האט פלוצים אנגעהויבען צו צירקולירען; איך האב צוריק בעקומען קרעפטען און א מעגליכקייט זיך צו בעוועגען! איך האב זיך אויפגעזעצט! איך האב אויפגעלעבט! א, וויאיך וואלט שוין געוואלט פערגעסען די מורא'דיגע פחדים און די יסורים! איצט, דאנקען גאט, איז שוין אלץ אדורך, און איך בין אויפסניי מיט דיר, דו טוליעסט מיך ווידער צו זיך! איצט האב איך שוין פאר גארנישט מורא! איצט, ווען איך לעהן זיך אן אין דיין ברוסט, בין איך רוהיג!

— יא, לארא! — האט אויסגערופען לויכטער, ביי וועלכען טרעהרען זענען אויסגעטראטען אויף די אויגען, בעת ער האט אויסגעהערט די טרויעריגע געשיכטע — מיט דעם ווילען פון מעכטיגען גאט ביזט געראטעוועט!

ווידער האבען זיך זייערע ליפען צוזאמענגעקלאמערט אין א קוש. זיי האבען ביידע געציאמערט פאר גליק.

— היינץ! — האט ארויסגעשעפטשעט לארא — איך האב צו דיר א בקשה!

— רעד, טייערסטע!

— זאג מיר צו, אז מיר וועלען זיך וואס גיכער צוריקקעהרען אין אונזער הייל, אדער אוועק קיין אמעריקא! איך האב זיך שוין פערבענקט נאך רוה! זאגסטו מיר עס צו, מיין היינץ?

לויכטער האט פינסטער צוזאמענגעצויגען די ברעמען, און גארנישט געענטפערט.

— וואס הייסט? — האט זיך לארא פערוואונדערט — דו ווילסט נישט נאכקומען מיין בקשה?

— ניין, לארא! — האט לויכטער געענטפערט — איך קאן דיר אבער נישט צוזאגען, אז מיר וועלען תיכף פערלאזען דאס לאנד; איידער מיר וועלען אוועק פון דאנען, איידער מיר וועלען פערלאזען די שטאט, מוז איך דערפיהרען ביז צום סוף מיין נקמה-פלאן! דאס איז מיין הייליגער חוב! איך האב אויך אריבערגעטראגען שרעקליכע יסורים, וואס קאנען זיך דרייסט פערגלייכען מיט דיינע! איך האב געזעהן, ווי דו ביזט געווען אין די הענד פון א מענשען, וואס האט דיך יאהרען-לאנג פערפאלגט! עס קלינגט מיר נאך איצט אין די אויערען די ליידענשאפטליכע ווערטער פון באסיאני'ן, וואס זענען געווענדעט צו דיר, מיין הייליגקייט, מיין רייניגקייט! יעדער ווארט זיינער איז געווען, ווי א שמיץ איבער מיין פנים, פון איטליכער פראזע איז מיר דאס בלוט געקומען אין קאפ, און פאר יעדען ווארט מאקי מוז מיר איצט באטיאני בעצאהלען מיט זיין לעבען! מיין נקמה איז אבער נישט נאר אויף איהם אליין געווענדעט! איך וועל זיך נוקם זיין אין דער גאנצער בעפעלקערונג פון פראג, וואס האט אונז ביידען אריינגעשליידערט אין וואסער אריין! זיי וועלען זיך איצט דערוויסען, אז לויכטער'ן מיט זיין ווייב קאן מען אהן א שטראף נישט בעלעדיגען! זיי וועלען מיר בעצאהלען פאר דעם בייז, וואס זיי האבען אונז געטון! מארגען ביינאכט וועל איך זיך נוקם זיין אין באטיאני'ן און אין דער פראגער בעפעלקערונג!

— גאט מיינער! — האט לארא אויסגערופען — דו ווילסט אומברענגען א גאנצע שטאט? גיב נאר א טראכט, היינץ, וואס דו פערנעהמסט זיך צו טון? בעליידיגט האבען דיך דאך נאר די פינסטערע עלעמענטען, דער מענשען-אפפאל! פארוואס-זשע ווילסטו זיך נוקם-זיין אין אומשולדיגע?

לויכטער האט זיך געביסען די ליפען, און אין זיינע אויגען האט זיך געטוקט א פינסטער'ער פייער.

— בעט מיך נישט פאר דער דאזיגער שטאט, לארא! זי איז סיי-ווי פער'משפט אויף אומקום, ווען עס זאל אפילו נישט געמאכט ווערען דורך מיין האנד! מיין בעשלוס זיך נוקם צו זיין איז נישט צוריקצוציהען, און אפילו דיין בעטען רחמים וועט נישט האבען קיין פעולה!

— איך וועל דיך דערמאהנען אין אברהם'ס ווערטער אין דער ביבעל, מיט וועלכע ער האט זיך געווענדעט צו גאט, בעטענדיג ביי איהם, אז ער זאל זיך מרחם זיין אויף סדום ועמורה און זכות פון דעם איינציגען צדיק!

— דעם צדיק וועט דער רבונו של עולם אליין בעשיצען!

— האט לויכטער אויסגערופען — און די אלע איבעריגע וועלען אומקומען! און איצט קום, לארא! אט-א ליגט טאקי א טוך, וועלכעס געהער אודאי צו דער איטאליענערין לוסיעלא! טו איהם אן אויף זיך, און לאמיר געהן!

אין א ווייל ארום זענען שוין לארא מיט לויכטער'ן ארויס פון פראנק'ס הויז.

זיי זענען אדורך די שטאט, און בשלום צוגעקומען צו דעם קליינעם הייזעל, לע'ם דער בריק, וואו די חברים האבען אויף זיי געווארט מיט אונגעדולד.

(פארטזעצונג קומט).

טעלעגראמען.

פעטליורא'ס אלמנה מעלדעט נייע עדות געגען שווארצבארד'ן.

פאריז, (י. ט. א.) די אלמנה פון גע'הרג'עטען אטאמאן פעטליורא, וועלכע האט געמאלדען דעם געריכט-אויספאר-שער, דאס זי וועט ארויסטרעטען מיט א ציוויל-אנקלאגע געגען שלום שווארצ-בארד, האט איצט אנגעמאלדען א גאנ-צע רייהע בעשולדיגונגס-עדות געגען שווארצבארד'ן.

אויך שווארצבארד'ס פערטיידיגונג האט אנגעמאלדען א רייהע נייע עדות. דער טערמין פון אנמעלדען עדות אין שווארצבארד'ס פראצעס איז נאך נישט פערענדיגט.

סאוויעטיש-לעטישע אינטערהאנדלונגען.

ריגע, 24. (פאט). דער אויסערן-מיניסטער אולמאנוס האט היינט איבער-געגעבען דעם סאוויעטישען דיפלאמא-טישען פארשטעהער א תשובה פון דער לעטישער רעגירונג אויף דעם פארשלאג פון די סאוויעטען וועגען שליסען א פערזיכערונגס - אפמאך. דער לעטישער אויסערן-מיניסטער האט זיך ארויסגעזאגט זעהר גינסטיג וועגען סאוויעטישען פאר-שלאג.

כדי געניי אויסצוארבייטען דעם אפ-מאך, לעגט די לעטישע רעגירונג פאר צו שאפען א קאמיטעט, אין וועלכען עס זאלען זיין פערטרעטען אויך פארשטע-הער פון די מלוכות, וועלכע פיהרען מיט די סאוויעטען אונטערהאנדלונגען אויך וועגען די זעלבע פראגען.

ענגליש-אונגארישער האנדעלס-טראקטאט.

לאנדאן, 24 (פאט) טשעמבערלען האט געכטען אונטערגעשריבען צוזא-מען מיט'ן אונגארישען פערטרעטער, דעם ענגליש-אונגארישען האנדעלס-טראקטאט.

די אלמנה פון הרב צדוק הכהן נעהמט אן שוץ פרץ שטיין'ס יונגעלע.

פאריז, (י. ט. א.) די אלמנה פון הרב הראשי אין פראנקרייך צדוק הכהן ז"ל האט זיך פעראינטערעסירט מיט'ן גורל פון דור שטיין, דעם 8-יעהריגען זוהנדעלע פון דעם פערוואונדעטען פרץ שטיין. וועלכער איז געבליבען אהן א היים און אהן אויפזיכט. מאדאם כהן האט גענומען דאס קינד אונטער איהר שוץ.

פראנט-געוועלב געזוכט אין דער געגענד אנהויב נאוואמיעסקא, פלאק וואלנאסטשי, פעטריקאווער ביז דזיעלנא פערמיטלער נישט אויסגעשלאסען. ער-פאהרן: ביורא „קרעדיט" פעטריק. 31, טעל. 38-01

וויכטיג פאר רייסעריי-בעזיצער
רייסעריי-ברעטלעך אין אלע בע ועצונגען מיט פלאכע און רונדע שטיפטען פאר שמאלע און ברייטע רייסערס צו בעקומען ביי
A. Szlezynger
CEGIELNIANA 66.
869 Telefon 24-49.

וויכטיג פאר לעטניקעס!
בעפאר איהר געהט קויפען, איבערצייגט אייך, – דאס נאר אין דער פאבריק
ש. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24 טעל. 31-85
בעקומט איהר שטעס אויף לאגער אין גרויסען אויסוואהל:
פאטענטירטע פעדער-בעטען פון דער בעוואוסטער מארקע „Palma-Patent" מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר,
מעטאל-בעטען, לעשאקעס, האמאקעס, קינדער-בעטלעך, קינדער-שפאציר-וואגענס אין- און אויסלענדישע.
פעלד-בעטען מיט ווענטלען צו 18 זל. און פאלאווע-14 זל.
אלעס צו קאנקורענץ-פרייזען!

וויכטיג פאר בלוי-געשיר-סוחרים פון לאדז
און פראווינץ!
מיר מאכען בעקאנט די געעהרטע בלוי-געשיר-סוחרים דאס מיר האבען בעקומען
איינציגע פארטרעטונג פון בלוי-געשיר אויף גאנץ פוילען פון
דער פירמע „סילעזיא", א גרויסען אויסוואהל פון ער-שטען און צווייטען סארט פון פערשידענע פאבריקען, אויך האבען מיר אויף לאגער פאיאנס, פארצעלאן, אלומיניום.

808
צוגענגליכע פרייזען, רעעלע בעהאנדלונג.
אונזער פירמע עקזיסטירט פון יאהר 1906.
אכטונגספאל געברידער פראווזאר,
לאדז, פולנאצנא 18, טעלעפ. 12-36.

Dr. med. Grzegorz Rozenberg
אינערליכע קראנקהייטען. ספעציאליסט פאר מאגען- און דארם-קראנקהייטען.
גדאנסקא Gdańska 44 טעלעפאן 24 44
נעהמט אן פון 230 ביז 330 נ"מ. אין לעטשניצא „סאניטאס", צעגעלניאנא 29 פון 9–10 פון 6–730 א.

אכטונג, ציי[ט]ונגס-פערשפרייטער!!
מאנטאג, פינקטליך 7 א זייגער אוונד קומט פאר אין לאקאל פון קולטור-אמט (נאוואמיעסקא 27)
א ארגאניזאציאנס-פערזאמלונג
וועגען גרינדען א פראפעסיאן. פעראיין פון ציי[ט]ונגס-פערשפרייטער. 845
אלע חברים ציי[ט]ונגס-פערשפרייטער מוזען קומען פינקטליך. קיין אייבער טאר נישט פעהלען, ווייל ס'האנ-דעלט זיך וועגען דער גאנצער עקזיסטענץ פון דעם פאך.
מיט אכטונג
א גרופע ציי[ט]ונגס-פערשפרייטער.

בעקאנטמאכונג.
די בעוואוסטע וואר-שאווער פירמע א. ג. J. KRZYPOW האט עראפענט -:- אין -:- לאדז, 16 בענעדיקטא 16
א מעבעל-לאגער
קויפט און פארקויפט אלערליי מעבעל, דיוואנעס, ניי-מאשינען, ווי אויך גארדע-ראבען, אנטיקען און פעלצען. כ'קויף פיאנינאס, און כ'צאהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערצייגט אייך
687

Dr. med. WOLF EYCHNER
Zgierska 38, tel. 34-72
ספעצ. פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען. נעמט אן פון 6 ביז 8 אוונד. פון 12 ביז 1 מיטאג אין דער לעטשניצע אויף נייערם מארק, פעטריקאווער 294.

וכי תמכור ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו!
און טאמער ווילסטו קומען צו לויטען אין ביורא פעטריקאווער 18, וואו ס'ווערט ערלעדיגט אלערליי ביטען לויט'ן אוסטאוו, קלאוזעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אדווא-קאניעס, רעקורסען - וועגען קאנצעסיעס אין קאמיסאריאט-רזשאנדו, ביטעס צו אלע פא-ליציי-בעצירקען, שותפות-אקטען, טעסטא-מענטן, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דעראטיזיעס, קארנע פראצעסען, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. 503
שנעל, רעעל און ביליג!

רעטשניצע (פאר קומענדע קראנקע)
„SALUS"
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און ערצטליך רענטגענישער קאבינעט
גלובנא 41 טעל. 46-65. אין שבתג טעגליך פון 9 פריה ביז 8 אין אוו. זונטאג - פון 9 פריה ביז 2 נאכמ.

ד"ר ז. ראקאווסקי	אויערן האלז און נאז-קראנקהייטען	פון 1 – 12
ד"ר לאנדאו	אינערליכע קראנקהייטען	פון 1 – 2 און פון 5 – 7
ד"ר דינענזאהן	קינדער-קראנקהייטען	פון 11–12 און 4.30–6
ד"ר ווייס	כירורגישע קראנקהייטען	פון 1–2 און פון 6,30–7.30
שמערלאווסקי,	פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע	2.30 - 3.30, 5.30-6.30 זונטאג פון 12–1
זילבערשטראם,	הויט, וועגערישע און נע לעכטס-קראנקה	פון 11.30–1 און 7–8
ד"ר גאלדבערג	אויגען קראנקהייטען	פון 10.30–12.30
ד"ר גאלדרינג	אינערליכע קראנקהייטען	פון 11–12 און פון 3–5
צאהן ארצט פרוי לאנדקאף, סט. גאלדבערג	צאהן- און מויל-קראנקהייטען	9.30–12 און פון 4–7 12–2 און פון 7–8

אפעראציעס, אפעראציעס, איינשפריצונגען, וואקצין-שטעלען. אלערליי אנא-ליזע, (ווי אורין, פלעגמא, בלוט אז"וו) דורכלייכטונגען און רענטגען אויפ-נאהמען. קורס פאר שטאמלער. געבורטס-הילף באפראטונגען פאר מו-טערס. קינסטליכע ציין, קאראנעס, גאלדענע בריקען, פלאטען א. אז. וו.
ספעציעלע קורסען פאר שטאמלער
ווזיטען אין שטאדט.

Dr. Adam GROSGLIK
27 Aleje Kościuszki 27.
הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, רענטגען און ליכט - הייל[ונגס]מיטעל. נעהמט אן פון 4 ביז 7 און אווענד. 111

Dr. med. A. SZMIRGELD
CEGIELNIANA 6.
גייסטיגע- און נערווען-קראנקהייטען
שפראכשטערונגען, היילונג פון שוואכזיניגקייט און שווער-ערציהבארע קינדער און כאראקטער אנאמאליען. נעמט אן פון 5–7. 628

Dr. ALTERMAN-GURFEL
פרויען-קראנקהייטען און אקושעריע.
Piramowicza 10.
נעהמט אן פון 4–6 נאכמיטאג. 167

Dr. med. H. BERGSON
אקושער-גינעקאלאג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
וואלנעליצא 16 טעל. 10-26.
נעמט אן פון האלב 6 ביז האלב 7 אווענד. 711

שייטלען
און פערשידענע קוואליטעטען האאר, פערש. מאדעלען, גוטע אויסארבייטונג, רעעלע בעהאנדלונג. צו בעקומען קאמיענא 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאנג 2-טען שטאק ביי בצלאל פארושצקי.

מעבעל
שלאפצימערן, עסצימערן, מעדכען-גאבינע-טען, פארצימערן, קוכען-איינריכטונגען ווי אויך איינצעלנע מעבעל-געגענשטאנדען צו צוגענג-ליכע פרייזען אויף בעקוועמע בעדינגונגען
קען מען בעקומען נור אויף 566
5 Zawadzka 5 (אויפ'ן הויף)

פאר 5 זלאטעס
עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב!
אויף ראטעס נור צו 5 זלאטעס וועכענטליך בעקומט איהר ביי מיר נייע אנלאגעס און איבער-מאכען פון אלטע אויף נייע אנלאגעס, ווי אויך פערשידענע עלעקטראטעכנישע מאטער-יאלען, ושארובקעס, גאז-צילינדערן אלעס צו זעהר ביליגע פרייזען. קומט, איבערצייגט אייך!
מיט בעשטעטיגונג פון די עלעקטראווניע.
בעמערקונג: פיאן פאר קאסע
מיט אכטונג ח. סאלניק,
ציגעל-גאס 63 (בים פוילישען טעאטער)

אבאנעמענטס-פרייז!
[illegible]

אבאנעמענטס-פרייז!
[illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brustowski i B. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i drukiem „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.